

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

II. év.

Budapest, 1898, vasárnap, január 2-án.

2. szám.

A magyar nimbusz.

Azt mondta ma Bánffy Dezső a nála tisztelgő szabadelvű pártnak, hogy nincs elég erős szó, amelylyel a függetlenségi párt akcióját megbélyegezhetné, mert ő félti a magyar nimbuszt. Hogyan? A magyar nimbuszt? Hát csakugyan volna a magyarnak olyan félteni való kincse, amelyre még szava sincsen? Ez váratlan fölfedezés, de igaznak kell lennie, mert valahány okos intellem hangzott az utolsó csaták idején, mind beszélt valami rejtelmes vagyronról, amelyet Magyarország nehezen tudott megszerezni s amelyet most nem is szabad könnyelműen kockáztatni. Azt fődte a védelem minden pajzsa, azt akarta kimélni a támadás minden fegyvere. Valami szentség, ami egészen új szerzeményünk. S most már tudjuk a nevét is: a magyar nimbusz.

Ennek a világánál kell az idej új esztendő politikai nyilatkozatait megnéznünk. Mert akármelyik parlamenti párt újévi beszédeit hallgassuk, a sokféle tendencia mögül mindig kicsendül az a törekvés, hogy amit ez vagy az a párt tett, a magyar nimbusz kedvéért tette. A szabadelvűpárt meg nem tántorítható kiltartása a nehezen kivívott nimbuszt akarta minden könnyelmű játék ellen megóvni. A nemzeti párt minden taktikai szemponton felülhelyezkedve, támogatására siettet régi ellenfelének, csak hogy ezt a magyar nimbuszt testével is fődözze. A néppárt is megfedekezett egy pillanatra a revízió kergetéséről, csak hogy Európa

szemében veszteség ne érje azt a nimbuszt, amelyet különben ez a párt idehaza nem nagyon kiméln. De még a szélsőbal is, mintha ezt a magyar nimbuszt akarná engesztelni, amikor a politikai ujesztendő napján azzal mentegőzik, hogy elszámította magát. Mert minden harczában azt hitte, hogy amire ő nem volt képes, mások éppen a magyar nimbusz érdekében még áldozatot is hoznak.

Ezt hirdetik az újévi beszédek a multa nézve. Ha már mostan megnézzük, hogy milyen igékkel szólnak a jövőndöbe, tagadhatatlan, hogy itt is az a féltett szentség szabja meg az irányt, amelyet a miniszterelnök magyar nimbusznak nevezett. A parlament baján segíteni, ezt mondja első feladatnak valamennyi nyilatkozat. A módokra nézve természetesen mutatkozik némi eltérés. De csak első pillanatra. Mert ha a miniszterelnök nem is mondja ki világosan, hogy miképpen gondolja a kibontakozást, az a másik nyilatkozat, amelyet Podmaniczky kétségtelenül a kormányelnök tudtával tett, hogy ugyanis a kiegyezés alapján álló pártoknak a mostani harczban való szövöküzése idővel hasznos gyümölcsöket hozhat — megvilágítja a Bánffy Dezső szavait. Ezekből az egymást szinező nyilatkozatokból az a gondolat dereng a közvélemény felé, hogy a fuzió távolról sem olyan elképzelhetetlen többé, mint volt egykoron. Erősíti ezt a föltevést az a nyilatkozat, amelylyel gráf Apponyi Albert újévi be-

széde világítja meg a nemzeti párt követendő útját. Mert Apponyi, habár éppen úgy megvonja az elválasztó vonalakat a kiegyezés alapján álló pártok között, mint Bánffy Dezső, az új esztendővel beállott szituációban is a további együttmüködést hangsúlyozza, csak hogy a parlament rendes medrébe juthasson. S akármilyen harcziasan hangozzék is első olvasásra, még Kossuth Ferencz újévi beszéde is csak a kormány ellen hirdeti a legkérelhetlenebb hadjáratot, de óvatosan kerül minden olyan kifejezést, amely azt mutatná, hogy a parlamenti munkásság megakasztására ezentul is törekedik. De hát kérelhetetlenül harczolni a kormány ellen — mikor nem volt ez az ellenzéki pártok állandó programja?

Legyen harcz. Ezen a világon senki, Bánffy sem beszél a parlamenti harcz megszüntetéséről, csak a könnyelmű kerekötés ellen tiltakozik. Sulyos szavakkal teszi ezt, de sulyosak az érdekek is, amelyek e szavakat sugalták. Mert nincsen az országnak olyan józan embere, aki látván az obstrukcióval földézett helyzetet, csak ilyen sulyosan ne ítélkezne a kerekötők fölött. És különben Apponyi is elég erősen megmondja, hogy amikor a többségnek jogcíme tiszta és kétségtelen, a kisebbségnek minden erőszakossága erkölcsi lehetetlenség. Az ilyen erkölcsi lehetetlenséget pedig ki volna illetékes a legerősebb szavakkal megbélyegezni, ha nem a nemzet többségének vezére? Ma-

A vándorló gratulánsok.

Az újévi gratulációkhoz négy dolog kívántatik: szónokok, (ez mindig akad), egy miniszterelnök (most három éve nem volt), egy párt és egy félkör, ahol a szónokok beszélhessenek. Miután ebből három kellék megvolt — és a negyedikről senki se hitte, hogy nem lesz meg, az idén is nyugodtan láttak hozzá a mamelukok újévi kötelmeik teljesítéséhez.

Akik nincsenek vadászaton és akik fel tudnak kelni reggel 10 órára, mind összegyűltek a klubba megkoppasztva. (Máskor csak a klubból való elmenetelnél érzik a megkoppasztást, tudniillik a kártyázó mamelukok.) Igen, ma mindenki meg van koppasztva. Már kora reggel jöttek ő hozzájuk is a gratulánsok: újságkihordók, házmesterek, klubszolgák és mindenféle boldog újév kívánók, hát valósággal mindenki boldognak érezte magát a klubban, mert az az érzés dominálta, hogy ő most nincs otthon.

Öröm volt nekik beszédet hallgatni. Máskor ez is rossz mulatság. De ma jó. Jobb mint a zsebbe való nyulkálás. Azonfelül az Örley Kálmán beszéde valóban szép és finom beszéd volt — denique Bihar megint egy derék embert köldött; — de a legerdekesebb

szó beszédjében mégis az, ami nem volt benne. Amit Tisza Kálmán állítólag kitörölt. Olvastuk valahol, hogy ez egy passzus volt a fuzió ellen. S hogy ezt éppen Tisza Kálmán törölte ki. Ez egy kis szenzáció.

De semmiestre se magyarázandó oda, — ahová a fuzió barátjai magyarázzák. Ma, mikor Apponyi és Horánszky oly becses stílussal voltak, nem helyes a kosarat megmutogatni, sőt ehelyett inkább néhány virágot érdemelték volna — kosár nélkül.

Ezek után elindult a párt a budai palotába a kormányelnökhöz, illetőleg a pártvezérhez. Vagy százflakker húzódtott végig a kigyózó Albrecht-uton, messziről úgy tűnt fel, mintha fekete cserebulyék másznának gánzemarsban. A szép hófehér világban ezek a mozgó fekete kockák!

Minden úgy folyt le, mint egykor, mint évek sora óta mindig, kivéven azon egy esetet, midőn egy ilyen gratuláció alkalmával a mellékteremben Szapáry alatt leszakadt a csillár szörnyű csörömpöléssel, éppen abban a perczben, amikor Szapáry beszélni kezdett.

A mamelukok összerendeztek s bár derült ég mosolygott a párt feje fölött, némely babonások azt hirdették:

— Több évet nem ér a palotában.

Ezt az eseményt akkor meg írta e sorok írója — és csakugyan ez volt Szapárynak az utolsó új éve.

Ma nem szakadt le a csillár és semmi természetfölötti dolog nem történt, amiből jósolni lehetne. Hanem egy most is nyilvánult: hogy a párt őszintén ragaszkodik Bánffyhoz.

A nagy díszterem szinte zsufolásig megtelt s midőn a szárnyas ajtó kitárult és megjelent a miniszterelnök szépen megfésült, fekete új ruhákba öltözött kabinetjével, perczekig tartó eljenzésben tört ki a ragaszkodás kifejezése.

De baj kerekedett. Annyi ember volt, hogy jó ideig nem bírták megcsinálni a szükséges félkört. No de végre is eligazodtak és Lukács Béla szóhoz juthatott.

Szépen, tartalmasan beszélt, zajos tetszés mellett. Lukács Béla jó stylista, íróember. De ez a beszéd még tőle is váratlan volt, annyira gondosan és formásan, bizonyos izléssel fonódtak benne egymásba a gondolatok és nem volt benne semmi fölösleges.

Bánffy választát, mely egyes részben nagy hatást keltett, átadom a vezércikkirónak (ami az övé, az az övé), bátor, határozott, sőt kemény beszéd volt, de azon a helyen, ahol a függetlenségi obstrukciókat elítélte, a párt még

gyar egyenességgel mondta ki ítéletét és mondta meg azt is, hogy az ilyen erkölcsi lehetetlenség ismétlődését felelősségének tudatában mindenestre meg fogja akadályozni? Hogyan akadályozza meg? Arról az ilyen ujévi beszédben természetesen nem nyilatkozhatott részletesebben, de ha e nagy politikai nap minden nyilatkozatát összevetjük, meghalljuk bennük mindazoknak az ideáknak rezgését, amelyekről tegnap elmékedtünk. A szigorubb házszabályokat, ha kell. A fuziót, amely mégis inkább tudna népszerűvé lenni. És végre a parlamentarizmus gyökerét alkotó törvények érvényesülését, mint legbiztosabb módját az orvoslásnak. Ezek az ideák világítanak a jövődjö utjára.

Politikai ujesztendő.

A parlamentí pártok, mint minden esztendőben, az idén is azzal ünnepeleék meg az ujévet, hogy vezéreiknél tisztelegve, biztosították őket ragaszkodásukról és meghallgatták azokat a nyilatkozatokat, amelyekkel a politikai vezetők részint a multat, részint a jövendőt próbálják megvilágítani. Az idén ez a szokásos tisztelegés a szokotnál is nagyobb érdeklődésre számíthat, mert a parlament válságos helyzete s az ujesztendővel beköszöntött ex-lex állapot mellett, mindenki a legnagyobb kíváncsisággal várja az egyes pártok jövendő magatartásának jelzését. A kíváncsiságot ki fogják elégíteni azok a bő tudósítások, amelyek a tisztelegésekről beszámolnak s mindenki meg fog győződni, hogy a kormány és — amint várható volt. — a nemzeti párt is, a helyzet magaslatán állva, néz az eljövendő események elé. Ebben a tekintetben különösen a Bánffy Dezső és Apponyi Albert nyilatkozatai követelnek általános figyelmet, míg a Kossuth Ferencz nyilatkozata nagyobbbrészt úgy hangzik, mintha az ország előtt, de saját pártja előtt is, mentegetőzni akarna, mert az országot a törvényen kívüli állapotba hajszolta. Az Ugronisták az idén minden tisztelegéstől tartózkodnak, hiszen Polónyi a Házban már egyesültnek mondta a két függetlenségi frakciójt. De azért egyetlen Ugronista sem volt a Kossuthnál tisztelegő párttagok között.

gyengének találta. A „husz ember könnyelmű föllépése“ kifejezésnél a palota egy régi lakója, Tisza Kálmán, korigált bele egy szót.

— Hazafiatlansága — mondá halkan, mire mint egy nagy echó száz hang dörögte: — Ugy van, hazafiatlansága!

Denique: Tisza Kálmán hol törül, hol korigál.

A miniszterelnöknél végzett tisztelegések után újra fölkerelkedett az egész párt, most már a miniszterekkel is megszapordva, áthajtottak a Sándor-utczába a Ház helyiségeibe, a hol ősi szokás szerint a Ház elnökénél tisztelegnek.

Szilágyi Dezső már ott várta az érkezőket az I. osztályu teremben. Nem is egyedül volt, gróf Apponyi Albert és Horánszky állt mellette.

Első eset, hogy ök is eljöttek a Ház elnökéhez — ez által kifejezve, hogy az elnök nem egy párté, az egész házé.

Itt is csak nagynehezen lehetett a félkört megcsinálni. (Az ember sohse tudja, miben szenvedhet szükségét.) Végre elmondhatta Rohonyi Gyula kissé vidékies izü beszédkéjét s azután Szilágyi Dezső szólott, roppant óvatosan megmaradván a szokott témájánál, a kötelességtudás, a tulzásoktól való

A tisztelegésekről itt következnek tudósításaink.

A szabadelvűpárt elnökénél.

A szabadelvűpárt tagjai az ujesztendő alkalmából szokásos tisztelegésre már délelőtt kilencz óraker gyülekezni kezdtek a párt helyiségeiben. Jóval tíz óra előtt a párt tagjai körülbelül együtt voltak és ekkor Örley Kálmán vezetése alatt fölkeresték báró Podmaniczky Frigvest. A szabadelvű párt ősz elnökét Örley Kálmán a következő szép beszéddel üdvözölte:

Mélyen tisztelt, őszintén szeretett elnökünk! Kegyelmes uram!

Egy munkában, hazafias küzdelmekben eltöltött év eseményei, joggal mondhatom, sikerei jegyzetnek fél ismét az országos szabadelvű párt történelmének lapjaira. (Igaz! Ugy van!) Habár az utolsó időben ellenünk, illetőleg pártunk törekvései ellen folytatott támadásokban a hazafias politikai okosságot a szenvedély elfogultsága leszoritotta is és erőszakosan lett megakadályozva azon törekvésünk, hogy a monarkia másik államában beállott kedvezőtlen viszonyokkal szemben ügyeinket óhajításunk szerint intézhessük, mégis az elmúlt év eredményeire pártunknak minden tagja, sőt minden magyar ember örömteljes meglepéddel tekinthet vissza. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Mindazok az alkotások, melyek Magyarország emelkedésének, államiságunk érvényesülésének alapkövét képezik, össze vannak forrva a szabadelvű párttal. (Éljenzés.)

Kétséghe nem vonható tény, hogy a 22 év előtt törvény nélkül — csak felfogás szerint kormányzott, — törvény nélkül, csak bírói belátás szerint itélkezett, pénzügyileg tönk szélén állott, hitelvesztett ország helyén ma egy rendezett, henn megerősödött, a művelt világ előtt tisztelt, becsült Magyarország áll fenn, s ezen örvendetes, óriási eredmény a szabadelvű párt alkotásain épült fel. (Élénk tetszés.)

Ezen alkotások érdemeiből jelentékeny osztályrész illet Téged, szeretett elnökünk. Hosszu életed össze van forrva nemzetünk ujabbkori történetével. Szolgáltad hazádat fegyverrel, mikor annak jogait kellett védelmezni, szolgáltad az irodalom terén is mint politikus, mindenkor nemesen, hazafiasan és hiven. Nemes szived benső melege önként vonzotta magához képviselőtársaid szívének hajlamát s egyik szilárd kapasát képezte pártunk összetartozásának. (Élénk éljenzés.)

Az ujév első napján eljöttünk, hogy halánkat nyilvánítsuk azon tapintatos, fáradhatatlan munkásáért, melyet mint elnökünk pártunk érdekében ki-

tartózkodás és az önmérséklet kidomborítása mellett. Egy igazi elnöki beszéd volt, a nagy angol speakeerekhez méltó, se több, se kevesebb nem volt benne, mint amennyit épen az ünnepi alkalom kívánt.

Elvégezyén beszédjét, báró Bánffyhoz lépett és azzal fogott először kezét, aztán tovább sietett, hogy egyenkint megszorongassa barátai kezét s évelődhessék velök. Tisza Kálmán Apponyi Albertnek kívánt boldog uj évet, majd Horánszkyval beszélgetve, utóbbi beszédjét dicsérte meg nagyon melegen.

— Nagy kitüntetés az nekem — felelté derült arcczal Horánszky.

Erre Szilágyi a homlokára ütött.

— Nini, hát menjünk be a buffetbe... majdnem elfelejtettem.

Erre megnyitatta a szomszédaszobát, ahol gazdag buffet várt a gratulánsokra.

Igen nagy volt azonban a csodálkozás, mert az elhagyatott helyen, amelyről azt gondolták, hogy ott a madár se jár, már ott találtak vigam falatozva Fabiny Teofilt és Zichy Jenő gróft.

Amely leletnek is, de kívánta a buffetnek — igen megörültek a haza gondos atyái, mert már éhsek valának.

fejtettél és hogy kifejezést adjunk azon szeretetnek és tiszteletnek, melyet e pártnak minden tagja szíve mélyében érez nemes személyed iránt. (Tetszés.)

És most ez ünneplés pillanatban, midőn szívünk öröm és szeretettel van telve, engedd meg, hogy felhasználjam az alkalmat egy kérelem előterjesztésére.

A legközelebb lefolyt választások alkalmával a nemzet akarata fényesen kifejezte meglepéddését pártunk politikája és vezetése iránt és a régi elemek összegyűlve az ujjakkal, mint párt egy oly szilárd testté tömörültek, hogy a szabadelvű párt sem erőben, sem összetartásban szilárdabb nem volt, mint ma. (Igaz! Ugy van!)

Soha őszintébb vonzalom nem kapcsolta össze a párt tagjait és nagyobb bizalommal, szeretettel és hűséggel nem ragaszkodhatik párt vezéréhez, mint mi ragaszkodunk szeretett vezérünkhöz, Bánffy Dezső miniszterelnökhöz. (Igaz: Ugy van! Élénk éljenzés.) Ezen bizalom és ragaszkodás igazolva van, mert kormányzata állami életünk fejlesztése, magyarságunk, alkotmányunk érdekében oly eredményeket mutat fel, melyek minden komoly politikus óhajítását kell, hogy kielégítsék. (Élénk helyeslés.) Igéretét beváltotta minden vonalon s minden irányban hazánk érdekeit, jogaink biztosítását látjuk érvényre emelkedni. (Tetszés és éljenzés.)

A mi szíveinkben kiolthatatlan szent érzelem hazánk forró szeretete és épen ilyen szent felséges királyunk iránt érzett, gondosan ápoló hódoló tiszteletünk, hűségünk és lelkesült szeretetünk érzelme. (Lelkes éljenzés.)

Ezen kettős érzelemből meríti pártunk az erőt s biztos tudatában élünk annak, hogy bármily viharokkal, támadásokkal szemben, saját erőnkre támaszkodva, akarni és tudni fogjuk hazánk javát, úgy politikai, mint gazdasági tekintetben előrevinni és öntudatában saját erősségünknek, meggyőződésünk egész erejével őrizni fogjuk politikai álláspontunknak legbiztosabb alapját: a demokratikus szabadelvűsége s azon irányt, melynek jóvoltát annyi fényes eredmény igazolta be. (Zajos helyeslés.)

Épen azért teljes bizalommal kérünk, hogy tekintet nélkül minden más befolyásra, vezess bennünket szilárd elhatározással azon irányban, melyet erre egyedül és kizárólag hivatott vezérünk, a miniszterelnök kijelöl. (Helyeslés.) Adjon az isteni gondviselés ehhez erőt s engedje meg, hogy hazánk és pártunk javára sokáig boldogan élj.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után báró Podmaniczky Frigyes így válaszolt:

Tisztelt barátom! Mélyen tisztelt és szeretett elvtársaim! Első és kedves kötelességem az, hogy ama dicséretékért, üdvözlétért és jókívánságokért, amelyekkel elhalmoztatok, szívem mélyéből köszönetet mondjak. (Éljenzés.)

De van egy régi szokásom, amit az év első napján sem barátaim, sem ellenségeim irányában soha el nem mulasztok és ez az, hogy bocsánatot kérjek tőletek azért, ha netalán kötelességem teljesítésében hanyagabb lettem volna, mintsem lenni akartam és másodsor bocsánatot kérjek azoktól, akiket netalán akaratlanul megsértettem. (Ellenmondás. Felkiáltások: Olyanok nincsenek!)

A szabadelvű párt működésének hatása azért olyan nagy, mert azok az alapelvek, amelyekre állott, maradandók és dicsők és mindenkor utmutatói annak, hogy miként kelljen e pártnak eljárnia. A szabadelvű pártnak két fő-alapelve van. Az egyik az, hogy hiven követi a hatvanhetedik ki egyezés elveit. Ezek nyomán haladva biztosítjuk országunk önállóságát és függetlenségét. Második alapelve az, hogy minden törekvésében csakis a józan szabadelvű eszmék által vezetetti magát. Ez eszmék követése kötelességünk, mert tapasztaljuk, ha Kliót kezünkbe vesszük, hogy Magyarország mindig csak akkor tudott haladni s boldogulni, ha a szabadelvűség utjain járt és mindig a legszomorubb viszonyok közé került, ha a reakcióhoz szegődött. (Ugy van! Ugy van!) Ezek az eszmék fenséges tömörültségben tartják össze ezt a pártot. Lehetséges, megengedem, hogy egyes mellőkes részletkérdésekben foroghatnak fenn nézeteltérések, de amikor az elvekben egytért a párt, nemde, akkor e kis eltéréseket mindenkor ki lehet egyenlíteni, úgy, hogy

az elv semmi sérelmet ne szenvedjen. (Ugy van! Ugy van!) Az ilyen apróbb nézeteltéréseket meg kell engednünk, mert a szabad véleménynyilvánítást nem lehet megtiltani. (Élénk helyeslés.)

Ami az én működésemet illeti, tisztelt barátaim, az csak nagyon csekély lehet, mert ez a párt öntudatos párt, tudja, hogy mit akar, ez a párt maga magát vezeti s tartja fenn. Tagadhatná-e ezt valaki, aki egy pillantást vet mult évi működésünkre? Tagadhatná-e ezt valaki, aki meggyőződött arról, hogy képviselőtársaim, a pillanat fontosságát helyesen felfogva, mindig megjelennek ott és akkor, ahol és amikor kell? Az eszme tart össze bennünket s az én személyem, mint pártelnök, szinte csak díszlet, amely tehet hasznos szolgálatokat, amidőn bizonyos hivatalos teendőket elvégez, de a dicsőség azért, hogy a párt ekként működik, a tietek és nem az enyém. (Éljenzés.)

Nem tagadhatom meg magamtól, hogy fel ne említsék egy érdekes s pártunkra nézve minden esetre heccsrel bíró mozzanatot, amely a legutolsó parlamenti, nem mondhatom tanácskozást, hanem obstrukciót illeti és ez az, hogy az ellenzéknek az a része, amely velünk együtt a 67-iki kiegyezés alapján áll, elismerte, hogy kormányunk a most tárgyalás alatt levő törvényjavaslat benyújtása és keresztülvitele által nemcsak, hogy törvényellenességet, nem követ el, hanem úgy jár el, amint a szükség az alkotmányosság és a parlamentarizmus rendeli. (Élénk helyeslés.) *Ez a helyzetnek tagadhatatlanul régen örvendetes oldala, amelynek, ha most nem is, de idővel mindenesetre lehetnek hasznos gyümölcsei.* (Tetszés.)

Most pedig igen tisztelt barátaim, egyre kérlek benneteket és ez az, hogy ugyanazzal a hévvel, ugyanazzal a buzgalommal támogassuk azt, aki a mi vezérünk, (Éljenzés.) akit — s ezt már megszoktuk — sok oldalról a lehető legigazságosabban módon támadnak. Legyünk mi támazai és számolhasson reánk bizton s ha apró dolgokban eltérnek is nézeteink, a nagy elveknél kövessük hiven azt a zászlót, amelyet ő tart kezében. (Élénk eljenzés.)

A midőn nektek jövődő működéstebe sok szerencsét kívánok és kívánom azt, hogy az Uristen benneteket friss egészséggel és családaitokban boldogsággal áldjon meg, nem végezhetem másképp szavaimat, mint úgy, hogy dicsőségesen uralkodó királyunkat éltessem (Hosszantartó lelkes eljenzés), hogy pártvezérünket, báró Bánffy Dezsőt éltessem (Lelkes eljenzés) és hogy köszönetet mondván a szabadelvű pártnak eddigi működéséért, azt kívánjam: a szabadelvű párt éljen soká! (Lelkes eljenzés.)

Báró Bánffy Dezsőnél.

A szabadelvű pártkörből a képviselők, időközben jelentékenyen megsaporodva, a főrendiház tagjaival és a Budapesten időző főispánokkal, hosszú kocsisorban felhajtattak a miniszterelnökség palotájába. A nagy díszterem újszólván a zsufolásig megtelt tisztelgőkkel. S mikor a miniszterelnök minisztertársaival a teremben megjelent, hosszantartó zajos eljenzés fogadta a kormány tagjait. Az eljenzések csillapultával a párt félkörbe állott és *Lukács Béla* volt miniszter a következő beszéddel üdvözölte a miniszterelnököt.

Nagyméltóságú Miniszterelnök ur!
Tisztelt barátunk!

A kezdődő év első reggelén megjelentünk előtted az országgyűlési szabadelvű párt, politikai elvbarátaid, hogy neked, mint pártunk vezérének és minisztertársaidnak őszinte üdvözlésünket adjuk át és hogy biztosítsunk arról, miszerint úgy, mint a multban, a jövőben is őszinte ragaszkodással és bizalommal viseltetünk irántad. (Ugy van! Élénk eljenzés.)

A kormányok működését is az eredmények után szokták megítélni. Te és minisztertársaid méltán hivatkozhattok az eddig elért eredményekre. (Ugy van! Ugy van!) Serényen dolgoztatok és folytattátok a belső rendezkedés nagy munkáját. Helyes érzéssel támogattátok kulturai törekvéseinket, a művészetet, a népnevelést és közoktatást, melynek egész vonalán lendületes haladást tapasztalunk. (Élénk helyeslés.) Javítottátok a közigazgatást és igazságszolgáltatásunk intézményes kiépítését folya-

matban van. A mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi érdekek — amint azt számos meghozott törvény bizonyítja — szintén élénk ápolásban részesülnek. (Ugy van!) S nincs közérdekű kérdés, mely figyelmeteket, gondozástokat elkerülné. (Ugy van! Ugy van!) Fokozatosan fejlesztjük és gyarapítjuk véderőnket, melynél *szerencsés megoldás elé vittétek a magyar katonai oktatás fontos kérdését is.* (Élénk helyeslés.) És amellet, hogy saját erőforrásainkból elégtjük ki kulturális, kormányzati és gazdasági szükségleteinket s nem tagadtok meg semmi jogos igényt, mely előbbre viszi az ország művelődését, közállapotainak javulását, vagyoni erejének emelkedését, — fentartottátok államháztartásunk egyensúlyát, pénzügyeink rendezettségét, államunk pénzügyi hitelét. (Élénk helyeslés.)

De a mindennapi munka feladatain kívül is fénylő momentumokra mutathattok. Befejeztétek az egyházpolitikai reformokat; átültettétek azokat a gyakorlati életbe, anélkül, hogy bekövetkeztek volna azok a rúzkódások és bonyodalmak, melyeket a reform ellenzői jósoltak. (Ugy van!) Melegen ápolátok a korona és a nemzet közti benső jó viszonyt, (Élénk tetszés és eljenzés.) tudatában annak a történeti igazságnak, hogy Magyarországnak akkor voltak legszebb napjai, ha a király és a nemzet érezevilága egybeforrt. (Ugy van!)

Hálatelt szívvel mondunk köszönetet e pillanatban is — midőn visszatekintünk egy év eseményeire — felséges Urunknak, (Lelkes eljenzés.) szeretett királyunknak, ki magyar fővárosában szobrok emeltet történelmünk azon kiváló alakjainak, kik a nemzeti eszmének valának bajnokai szószeren, irodalomban, harcztéren. (Lelkesült eljenzés.)

A közügy hű szolgálatának nyugodt öntudattal tekinthettek vissza az elmúlt évre is. (Igaz! Ugy van!)

De melletted akarunk állani a munkában a jövőben is, (Ugy van!) midőn nagy feladatok oldandók meg.

A feladatok legfontosabbja, mely a politikai helyzetet uralja, az Ausztriával fenforgó gazdasági pénzügyi és kereskedelmi viszonyok szabályozása.

Jól tudjuk, hogy nem rajtad és nem minisztertársaid törekvésén mult, hogy a vám- és kereskedelmi, valamint az azzal összefüggő kérdésekre nézve meggyezést látrahozni nem lehetett, s hogy expediensül provizóriumhoz kellett nyulni. (Ugy van!) A kiegyezés létesítését és idejekorán való előterjesztését megakadályozták a túlzott követelések, melyek irányunkban támasztattak és az osztrák parlamenti viszonyok ziláltsága.

De ha már önhibánkon kívül ebbe a helyzetbe jutottunk, annál inkább kötelességünk oda törekedni, hogy azok a kérdések vagy egy, vagy más irányban dülőre jussanak (Ugy van!) Az sem a monarchia tekintélyének, sem Magyarország érdekeinek nem felel meg, hogy a *legfontosabb közgazdasági érdekek a monarchia mindkét államában a politikai agitáció labdajátékául szolgáljanak.* (Élénk tetszés és helyeslés.) A bizonytalanságnak mielőbbi megszüntetése kívánatos már abból a szempontból is, hogy az ország polgárainak anyagi érdekei, hitelviszonyaink, termelésünk, iparunk, kereskedelmünk károsodást ne szenvedjen. (Ugy van! Ugy van!)

A mi álláspontunk e kérdésekben egyszerű és világos: az 1867. évi XII. törvénycikkéből folyó kötelezettségeink teljesítése, de egyszerűs mind rendületlen ragaszkodás a törvényben fentartott jogainkhoz. Azért is, mert a törvény előírja, azért is, mert érdekeinknek megfelel, a függőben levő gazdasági kérdéseket hajlandók vagyunk őszintén és lojalitással és a kölcsönös érdekek számbavételével a vámszövetség alapján rendezni s erre irányuló törekvéseket készséggel támogatjuk. (Élénk helyeslés.) De másfelől azt is kijelentjük, hogy ha a másik félnél nem találkozzunk hasonló őszinteséggel, hasonló lojalitással s a kölcsönös érdekek hasonló számbavételével, ha túlzott követeléseket támasztanak, vagy ha nem tőlünk függő okok lehetelenné tennék a meggyezést úgy, amint azt az 1867. XII. törvénycikk meghatározza, *akkor visszavonulunk arra az alapra, melyet az 1867. XII. törvény-*

czikk 58. és 66. §-al világosan fentartottak és megjelöltek. (Élénk helyeslés.) kimondván, hogy „a magyar korona országai, mint a fejedelem többi országaitól jogilag különálló országok saját felelős kormányuk és törvényhozásuk által intézkedhetnek s *vámvonalak által szabályozhatják kereskedelmi ügyeiket*“, mely irányban „az ország önálló törvényes intézkedési jogát magának fentartja s minden jogai e részben is sértetlenek maradnak.“ (Helyeslés.)

Legyen szabad e helyen *hazafias megalapozással és örömmel konstatálnunk azt a tényt*, hogy az ellenzék egy része a provizóriumra vonatkozó törvényjavaslatra nézve nem keresett újabb ellentéteket, hanem az ország nagy érdekeit följö helyezte a pártszenvédélynek s a személyes érdekeknek; (Élénk helyeslés.) a történet nyilatkozatok után hazafias örömmel konstatálhatjuk, hogy a *közgazdasági kiegyezésre vonatkozó legközelebbi teendőkre nézve az 1867-iki közjogi alapon álló pártok közt nincs nézeteltérés, sem a törvény magyarzatában, sem a helyzet fel-fogásában.* (Ugy van! Ugy van!)

És szívesen adózunk elismeréssel is a nemzeti párt vezérének, ki fentartva az általa szükségesnek vélt leszámolást más alkalomra, a fenforgó kérdésben meghajolt az ország nagy érdekei előtt. (Élénk helyeslés.)

Másfelől azonban hazafias aggodalom fog el bennünket azon irányzat láttára, melyet az ellenzék egy másik része, úgy látszik, követni szándékozik s mely ha hírlappjai csatározásából és egyes nyilatkozatokból következtetni lehet s csakugyan bekövetkeznek, alkalmasnak látszik kompromittálni a magyar állam konszolidált voltába. (Igaz! Ugy van!) és a nemzet politikai érettségébe vetett hitet. (Ugy van!)

Addig, míg ez a küzdelem az eszmék és elvek harcának nemes fegyvereivel vívatik, senkinek se lehet ellene jogos kifogása, még ha pillanatnyi kényelmetlenséget is okoz. De ha czélzata csakugyan az lenne, hogy a megfontolt békés és természetes megoldásnak eléje tegye az erőszakos megrázkódást; — hogy a maga véleményét, mely ma — a parlament számarányait tekintve — egy elenyésző kisebbségnek (Igaz! Ugy van!), az országban még saját párthivai által sem osztatlanul támogatott *álkormányja*, reáerőszakolja az országgyűlés nagy többségére (Igaz! Ugy van!), mely mellett — joggal mondhatjuk — az ország nagy közvéleménye áll; vagy hogy személyes harc és bonyodalmak előidézése által lehetelenné tegye a törvényhozás munkáját (Élénk helyeslés), a megoldandó számos feladatnak rendes és nyugodt elintézését, nos, abban az esetben megfontolás tárgyává kellend tenni azt, hogy a parlamentarizmusnak talán még se alapfeltétele az, hogy egy elenyésző kisebbség, mintegy öltetszerűleg mindegyre megakassza a törvényhozás rendes működését, hanem hogy az ország nagy érdekei a parlament zavartalan munkásságának s az alkotmányos gépezet rendes működésének biztosítását követelik. (Élénk helyeslés.)

Reméljük, hogy a felhő, melyet látunk, egyszerű téli köd, mely mellett nincs se dörgés, se villámlás. A külföld újabb időben úgy tekintett hazánkra, mint konszolidált alkotmányos országra, mely a monarchia sulypontját képezi, nemzetünkre mint olyanra, mely nehéz viszonyok között politikai érettségéről tett tanúságot. Kinek okozhat gyönyört, magyarnak, ha széttépi e hitet? (Élénk helyeslés.)

Mi nyugodtan nézünk a jövő elé, vezéreszméink igaz voltának, czélzataink tisztaságának tudatában. A szabadelvű párt, mely évtizedek óta döntő befolyást gyakorolt az ország sorsára, bármit is mondjanak ellenfeleink s bármily éles bírálatot sugalljon is néha a pártszenvédély, nagy eredményekre livalkozhatik. (Igaz! Ugy van!) Elértük ezeket az eredményeket azzal, hogy kiket ugyanazon politikai elvek kötöttek össze, összetartottunk s bizalommal voltunk a kormány iránt, mely politikai elvbarátainkból alakult. (Igaz! Ugy van!)

Kipróbált, immár eredményekben és sikerekben gazdag vezetésedben bizva, szívesen követünk ezután is (Élénk eljenzés.) hazánk és nemzetünk

boldogulására irányzott törekvéseidben. (Élénk helyeslés.)

Őszinte, nyílt, igaz barátságodat tartja meg a jövőben is irántunk, kik istentől áldást, kitartást és sikert kívánunk Neked és miniszterfarsaidnak hazafias munkásságokban.

Isten éltesen!

Az egész nagy tábor lelkesülten éljenzett és ekkor a kormány nevében báró Bánffy Dezső miniszterelnök így válaszolt:

Kedves barátom! Tisztelt képviselőtársaim!

Az elhangzott beszédben, mely igazán remek, szép és egész képet ad hároméves kormányzatunk idejének történetéről, valamint arról is, hogy a legközelebbi nehéz napokban mi áll előttünk; ki van fejezve egészen az, amit szorosán véve én mondhatnék el; mert hozzátennivalóm nincs, elvonnivalóm abból nincs. (Helyeslés.)

Három évvel ezelőtt, midőn szerencsés voltam az ujonan alakult kormány nevében a képviselőházban munkaprogrammunkat előadni, egy egész sorozatával a terveknek jöttünk — és az igen tisztelt szónok ur gyönyörű beszédben rendre sorolja föl ezeket — és mi, nem mondom, büszkén, de öntudattal mondhatjuk, hogy igenis, az akkor tervelték, az akkor kilátásba helyezettek megoldást nyertek (Igaz! Ugy van!) megoldást nyertek úgy, ahogy azt terveltük, a ti támogatástok és helyesléstök mellett és azt gondolom, hogy az ottan tervelték és az ottani programmba felvettek sorozatán kívül elért eredményekről is bizonyos önérzettel szólhatok — szíves voltál azokra is kitérni — a nemzet ideálja felé való közeledés egyik-másik irányban tényekben is érvényesült. (Igaz! Ugy van!) Hangozzék bármiként a támadás, a vád, amely sokszor a hazafuladás vádjá is, a tények ellenkezőt bizonyítanak, azt, hogy mindig kötelességemhez híven, ezen kormány élén állva, voltam az, aki kell, hogy legyek. Midőn azt mondom, hogy a támadások igazságtalanok, jogtalanok, sőt czéltalanok és hibásak, midőn a kormány oly eredményeket ér el, amelyeket az egész nemzet nagy közvéleménye, a parlament nagy többsége helyesel, akkor vissza kell, hogy utasítsam azokat a kicsinyes támadásokat, amelyek csak személyes, momentán ellenvéleményeken alapulnak. (Élénk helyeslés.) És épen azért, akármilyen erős legyen is a jelenlegi támadás a képviselőházban, a jelen körülmények között sem ismerem el, hogy annak meglehet a jogosultsága, de nincs meg a visszhangja az országban. (Igaz! Ugy van!) Igen helyesen méltóztattál mondani, hogy az ország közvéleménye mellettünk van; mellettünk van, mert az elért eredmények, az elért sikerek ezt biztosítják; mellettünk van, mert a jelenlegi harcznak, a jelenlegi magatartásnak nincsen indokoltsága, nincs benne az ország érdekeinek figyelembe vétele. (Igaz! Ugy van!) És, tisztelt barátaim! Igyekszem rövid lenni, mert már kimerítette a tisztelt előttem szólóit azt, ami a párt programja, törekvése és álláspontja. Ezelőtt egy esztendővel, midőn hozzátok szintén szerencsém volt, azon szavakban, melyeket hozzátok intéztem, azt mondtam, hogy a legközelebbi, legfontosabb teendő az Ausztriával való kiegyezésnek az 1897. év folyamán való rendezése, remélve, hogy ezt megoldásra hozhatván, egy nagy czélnak, Magyarország, mondhatnám újra alkotásának kérdésével, a közigazgatás reformjának kérdésével fogunk foglalkozhatni. Sajnos, hogy amit 1897-re reméltem, nem állt be és helyesen mondtad, hogy rajtunk kívül álló okoknál fogva, nem a mi hibánk; hanem a viszonyok olyan alakulása folytán, amelyekért a felelősség minket nem

terhelhet. (Igaz! Ugy van!) Sőt ellenkezőleg, tán érdemül tudható be az, hogy nem tettük könnyűvé a megoldást, mert a *könnyű megoldás Magyarország érdekeinek feladását jelentette volna.* (Igaz! Ugy van!)

Ily körülmények között most már nem beszélhetek a legközelebbi jövő programjaként a közigazgatási reformról; egészen uralja a helyzetet az Ausztriával való kiegyezés kérdése. (Igaz! Ugy van!)

Helyesen mondtad, hogy e tekintetben megvan a mi programunk. (Igaz! Ugy van!) Mi úgy véljük, hogy 30 éves tapasztalat Magyarország érdekeire való tekintettel mondja, parancsolja, tanácsolja nekünk, hogy az eddig fennállott szövetségi viszonyt gazdasági tekintetben fel ne bontsuk. (Igaz! Ugy van!)

Helyesen mondtad, hogy minden erővel erre kell törekednünk (Élénk helyeslés.); *helyesen jelölted meg a határvonalat is, a melyen túl e tekintetben elmenni nem lehet* s amely az ország érdekeinek megfelel. (Élénk helyeslés.)

Meg vagyok róla győződve, hogy a kormány programja, akciója és működése e tekintetben az ország érdekeit biztosítja. (Igaz! Ugy van!) Meg vagyok róla győződve, hogy a szabadelvű párt támogatása e czélra megvan (Igaz! Ugy van!); meg vagyok győződve, hogy ez az ország kívánsága, hogy ezt a közvélemény is óhajtja. (Igaz! Ugy van!) Ezért igen helyesen mondtad és ezt a nézeted osztom is, hogy teljesen jogosulatlan az az akció, amely most folyik a képviselőházban, hol egy törpe kisebbség turbulens fellépése s eljárása lehetlenné teszi az alkotmányos gépezet működését. (Élénk tetszés és helyeslés.) Ez a parlamentarizmust ingatja meg (Ugy van!), alapelveiben tiporja azt lábbal (Igaz! Ugy van!) s nincs is elég erős szó és kifejezés, amelyet ne használhatnák ennek elítélésére (Élénk, hosszas helyeslés), mert ez ezredéves alkotmányunk alapelveit sérti (Ugy van!) s jövő ezredéves fennállásunk alapját ingatja meg (Igaz! Ugy van!). És mikor teszi ezt a kisebbség? (Halljuk! Halljuk!) Akkor, amikor ezt saját soraiban is sokan elítélik, sokan hibáztatják; amikor ezt az ország nagy közvéleménye és a pártjukhoz tartozó tagok is élénken helytelenítik. (Igaz! Ugy van!)

És miért teszi ezt? (Halljuk! Halljuk!) Személyes ellenszenvből és hiúságból (Igaz! Ugy van!) és könnyelmű meggondolatlanságból (Ugy van! Felkiáltások: Hazafiatlanságból!)

Ne vegyétek rossz néven, ha erős és kemény szavakat használtam (Élénk helyeslés); de *félttem Magyarország alkotmányos életét, félttem a parlamentarizmust, félttem a magyar nimbust és félttem a külföld előtt elért sikereket* (Élénk tetszés), amelyeket feltétlenül meg kell őrizni (Igaz! Ugy van!) és amelyek az előző évekhez képest feljebb és feljebb emelték az országot. (Élénk tetszés.)

Mikor pedig ily szép eredmények után, mondhatnám gyönyörűséggel nézhetnénk körül, mert látnók Magyarországot az európai államok sorában mint tényezőt: akkor husz és néhány ember könnyelmű fellépése (Felkiáltások: Hazafiatlansága!) mindezt alássa (Ugy van!) és teremti oly helyzetet, amely nem mondom, alkotmányon kívüli, de legalább is komoly aggodalmakra okot adó! (Ugy van!)

Tisztelt barátaim! Szorosán véve ma vám- és kereskedelmi szerződés Ausztriával nincs. (Halljuk! Halljuk!) Arra nézve sincs intézkedés, hogy mi legyen ennek megszüntetésével! (Halljuk! Halljuk!) A kormány azonban kénytelen az ország érdekeire való tekintettel arról

gondoskodni, hogy egy tartható állapot legyen, (Élénk helyeslés) hogy az ország gazdasági s anyagi érdekei, meg pénzügyei megrongálást ne szenvedjenek, hogy államhitelünk meg ne ránduljon (Élénk helyeslés!) s ez történik azért, mert néhány ember meggondolatlan könnyelműséggel s rövidlátással lehetetlen helyzetet teremtett. (Igaz! Ugy van!)

Talán igen erősen is beszélék! (Élénk helyeslés). Elismerem, nekik is van joguk arra, hogy nézetük legyen, hogy elveik legyenek. (Halljuk! Halljuk!); de nincs joguk arra, hogy maguk akarjanak érvényesülni, szemben az ország követelményével, a parlamenttel és a képviselőház akaratával. (Igaz! Ugy van!)

A helyzet azonban ma már meg van. Ezzel tehát számolnunk kell (Halljuk! Halljuk!). A kormány tehát, kötelességének tudatában, támaszkodva azon bizalomra, amelyet a korona részéről élvez a Felséges ur bizalmára (Éljenzés), kinek bölcsessége s körültekintő alkotmányos érzülete (Hosszas élénk éljenzés) mindig lehetségessé tette, hogy az alkotmányon sérelem ne történjék (Élénk éljenzés) és akit az Isten Magyarország boldogságára sokáig éltesen (Szünni nem akaró élénk éljenzés); mondom, támaszkodva a Felséges ur bizalmára (Éljenzés), támaszkodva a ti támogatástokra, támaszkodva a párt helyeslésére: azt hiszem meg fogja találni ezen nehéz helyzetből is aki — utat (Élénk helyeslés); de hogy ezt keresve, meg is találjuk: szükséges a ti erős összetartástok, a ti egységes támogatástok, amely ha meginog, ha egyes apró afrakciókban talán eltérő nézetek érvényesülnék: elveszti értékét, erejét s megbénítja a kormánynak az ország érdekeinek érvényesítésére irányzott törekvését. (Igaz! Ugy van!)

Kedves Barátaim! Három év tapasztalata nekem reményt nyújt arra, hogy támogatástok megvan (Élénk helyeslés) és hogy a párt egysége meg nem inoghat (Élénk helyeslés és tetszés). Az ország közvéleménye, amely nem megy a turbulens elemekkel, sőt azok eljárását egyenesen elítéli, reményt nyújt nekem arra, hogy Magyarország prestigeje a külföld előtt nem fog megingani (Élénk helyeslés), hogy az elért eredmények értéküket nem veszítik el. (Élénk helyeslés.)

Ebben a reményben, kérem, vegyétek tudomásul, hogy a kormány, akármilyen nehéz is a helyzet, akármilyen nagyok is a konfliktusok: kötelességét tudni (Élénk éljenzés) és az ország érdekeinek megvédésére gazdasági és politikai tekintetben teljesíteni fogja (Élénk éljenzés) abban a biztos reményben, hogy amit tesz, általok helyeselve lesz és amit tesz, az az ország érdekében van (Élénk éljenzés) s mert *nem azokat az idöket éljük, amikor meghátrálni* (Igaz! Ugy van!) *és amikor konfessziókkal megalkudni lehet,* (Ugy van!) *hanem amikor erős akarattal és egységes törekvésekkel lehet diadalt aratni.* (Élénk éljenzés.)

Reményem, hogy megértettetek és hogy ti támogattok engem. (Éljenzés.) Isten éltesen, Isten tartson meg titeket, úgy is, mint pártot, úgy is, mint embereket, hogy a haza szolgálataiban és a nagy napokban együtt működhessetek, együtt szolgálhassátok a hazát s minden alkalommal együtt mondhattok: *Éljen Magyarország királya!* (Hosszas, szünni nem akaró élénk éljenzés.)

A Ház elnökénél.

A szabadelvű-párt tagjai ezután a képviselőházba hajtottak s annak bizottsági termében foglaltak állást. Velük jött a kormánynak valamennyi tagja is. Mikor aztán az elnök be-

lépett, az egész párt lelkes éljenzéssel fogadta és *Rohonyi Gyula* rövid beszéddel üdvözölte, amelynek bevezető sorai a házelnök dicséretére említik, hogy egy-egy szóval le tudja csön-desíteni a legszenvedélyesebb viharokat. Majd így folytatja:

A magyar nemzetnek két, féltékenyen őrzött ereklyéje, kincse van, az egyik Szent István koronája, a másik az ország alkotmánya. Onnan az a törhetlen lüszög a korona fölkezt viselője, a király személye iránt, onnan az a szivós ragaszkodás az ország alkotmányához — a nemzet szívében. (Igaz! Ugy van! Éljenzés.) Ez a hűség és ragaszkodás a királyhoz és alkotmányhoz volt az a láthatatlan erő, mely e nemzetet egy ezredév véseiben, viharokban megtartotta — a múltban; ez a hűség és ragaszkodás a magyar nemzet politikai vezérsilaga — a jelenben.

Az alkotmánynak éltető talaja — a parlament, különösen ennek képviselőháza, melyben a tanácskozások vezetése a Te kezéidbe van letéve. Ujabbban a parlamentarizmus csaknem európaszerű erő megpróbáltatásoknak van kitéve. A közelmúltban nálunk is oly jelenségeket látunk felmerülni a tanácskozás során, melyek komoly aggodalmakat keltenek bennünk. (Ugy van!) Közéletünk egén komor felhők tűnnek fel, láthatárunk borul. De az a vezércsillag a felhőkön is áttör, átragyog hozzánk s ha azok a felhők elvonulnak, ragyogni fog még fényesebben. A te bölcseséged biztosítéka nekünk annak, hogy a tanácsknzások nálunk elfajulni nem fognak s a parlamentarizmus maga veszélyeztetve nem lesz.

Fogadd tőlünk bizalmunk, őszinte tiszteletünk és nagybecsülésünk igaz kifejezését s tarts meg, kérlek, mindnyájunkat a te szives jóakarated és barátságodban. (Élénk éljenzés.)

Az üdvözlésre *Szilágyi Dezső* így válaszolt:

Tisztelt barátaim és képviselőtársaim!

Tisztelt barátommal, sőt többet mondok, egész Magyarországgal együtt vallom azt, hogy mi a magyar államot másként, mint királyával törekvésben és érzésben összeforva nem, tudjuk képzelni. (Ugy van!) Fentartó erőnek és nemzeti politikánk sarkalatos tételének tekintjük a trónhoz és uralkodó családhoz való odaadó ragaszkodást és hűséget és századokra terjedő hagyománya e nemzetnek az is, hogy kezében tartva a szabadság aranyfonalát, a koronát és az alkotmányosságot egymástól elválasztani soha sem volt képes. (Élénk helyeslés.) Ezekben mindnyájan egyetértünk és együttérzünk. (Ugy van!)

Ami már most, tisztelt képviselőtársaim és barátaim, a többit illeti, fogadjátok köszönetemet azért a szives megemlékezésért és azokért a jó kívánságokért, amelyekkel megtiszteltetek az újév napján. Legyetek meggyőződve, hogy én ezt egész mértékben viszonzom. Én teljes szívből kívánok minden jót nektek és családaitoknak minden boldogságot.

Ami személyemet illeti, amelyről érdemen felül emlékezett meg tisztelt barátom, arra én csak azt ismételném, amit annyi alkalommal mondtam. Legyen szabad most csak annyit említenem, hogy én igen jól ismerem fogyatékoságaimat, de el vagyok tökévelve, hogy míg ezen állást elfoglalom, az azzal járó kötelességeket igyekszem legjobb erőm és meggyőződés szerint teljesíteni és ebben számítok a Ház minden oldalának támogatására. (Helyeslés.)

És ha az én tisztelt barátom felelmi azt, hogy a parlament tanácskozás egén felhők gyülekeznek, én részemről bizalommal tekintek az országgyűlés minden oldalára és nem válhatok meg attól meggyőződéstől, hogy a nemzet iránti felelősségünk és saját önértetünk, mindnyájunk önérzete meg fog óvni bennünket attól, hogy a nemzet tisztelete és bizalma a parlament iránt megrendüljön, (Élénk tetszés és helyeslés) és meg fog óvni attól, hogy az ország érdekei csorbát szenvedhessenek. (Élénk helyeslés.)

Magamra csak azt óhajtom, hogy soha kötelességeimnek és az azokkal összeforrt felelősségemnek tudata el ne homályosodjék és soha az a határozottság, amelylyel kötelességemet teljesítenem kell,

meg ne gyengüljön bennem. Nektek, tisztelt barátaim, akik a közpálya férfiai vagytok, nektek a legjobbat: ugyanezt kívánom. Mi mindnyájan, akik a parlamentben ülünk, a nemzet képviselői vagyunk; az egész, teljes nemzetéi. Mi vagyunk a nemzet jogainak letéteményesei, érdekeinek felelős őrei. A nemzet reánk tekint és tőlünk várja a teljes, minden irányban való felvilágosítást érdekeiről és jogairól és tőlünk várja, hogy az így felismert érdekek érvényesítésére jogait alkalmazzuk. Meggyőződés az, hogy e jogoknak egyik legfőbb biztosítéka a velök összefűzött kötelességek teljesítése. (Igaz! Ugy van!) és a helyes alkalmazás egyik főfeltétele az önmérséklés és óvakodás minden túlzástól, minden irányban.

Tisztelt barátaim! Én azt kívánom nektek, hogy hivatástok teljesítésében egész sikerrel járjatok el; azt kívánom, hogy működésetekért elismerés kísérje fáradozásaitokat. Ha szabad még ehhez valamit fűznom, ez az, hogy ápoljuk a kölcsönös becsülést egymás iránt (Ugy van) és azt a ragaszkodást, azt az igazi ragaszkodást, a mely ebből fakad. (Tetszés.)

Ami pedig személyemet illeti, ismételve köszönöm nektek bizalmatokat és jóindulatokat és a mint én legjobb erőm szerint igyekszem hivatásomban eljárni, nyújtások ti is támogatásokat és ösztönzéstek meg a bizalmat, melyet méltóan tettekkel és nem szavakban köszönhetek meg. (Hosszantartó, élénk tetszés és éljenzés.)

A nemzetipárt újjeve.

A nemzeti párt helyiségében ma a képviselő-tagokon kívül számos vidéki küldöttség is megjelent, hogy csatlakozzék ahhoz az üdvözléshez, amelylyel a párt vezérei elé járult. A nemzeti párt vezéreinek nyilatkozatait ez alkalommal, a politikai helyzetre való tekintettel, nagy érdeklődéssel és rendkívüli lelkesedéssel fogadták a párt tagjai.

Az üdvözlések során elsőnek felszólt:

Horánszky Nándor: Kedves vezérünk, szeretett barátunk! Az újév egy jelentőségteljes alkalom, mert az idők folyásában oly határkövet jelez, melynél nemcsak a múlttal szoktunk leszámolni, hanem be szoktunk pillantani a jövőbe is, bár csak sejtelmekkel, melyeknek alapját azonban a múltak tényeinek és eseményeinek motívumai szolgáltatják. Ezzel a kettős gondolattal jöttünk ma is, mint minden más hasonló alkalommal hozzád, aki nemcsak barátunk, hanem vezérünk is vagy; aki politikai működésünket mesteri kézzel irányítod, istápolod és azoknak gondját viseled. Az első gondolat tudniillik a múlt, a hála érzelmeivel áll összekötetésben és mindkettőnek értékét a tevékenység jelentősége és hordereje szabja meg, valamint az ebből származó szeretet és ragaszkodás, mely irántad a párt részéről kimondhatatlan. (Zajos éljenzés.) Ezeknek a kettős érzelmeinek teljességét hozzuk mi most hozzád, mert te arra méltó vagy és mert ami hízlegésektől ment becsületes itéletünk téged erre méltónak talál. (Leles éljenzés.)

Tanui voltunk a te fáradhatatlan munkásságodnak a múltban, tanui vagyunk a jelenben is. Tanui vagyunk kiapadhatatlan buzgalmadnak és példás hazaszeretetednek. Mindmégannyi nagy tulajdonok ezek, melyek kiváló tehetségeid által kísérvé, bámulatunkat kivívják s részre ragaszkodásunkat és bizalmunkat biztosítják. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Tanasága ennek maga az a történelmi tény is, hogy közel két évtizednek nehéz küzdelmei között itt vagyunk és mondhatom, nemcsak itt vagyunk, hanem számot tevő tényezői vagyunk a politikai alakulásnak és számot tevő tényezői vagyunk a nemzet sorsa alakulásának is. (Tetszés.)

És ez nekünk kizárólag azért büszkeségünk, mert mindezt elértük a nélkül, hogy a nemzetet elérhetetlen vágyakkal kecsgettünk volna, másfelől pedig anélkül, hogy meggyőződésünkből csak egy hajszálnyit is engedtünk volna. (Igaz! Ugy van! Helyeslés.) Azon meggyőződésünkből jeseben, mely bennünket vezet és mely a haza sorsának alakulásától elválaszthatatlan. (Élénk helyeslés.)

Igaz, hogy a siker arányban, hogy az aktív politikában intező szerepet vihessünk, még nem

érkezett el. De a siker elérése erkölcsi megbezés nélkül különösen a mai viszonyok között, nagyon nehéz, nagyon fáradságos, de én azt hiszem, hogy habár az akadályok szelődültek is, de míg meg nem szüntenek, a siker el nem maradhat, annak be kell következnie. (Igaz! Ugy van!) Mert elvégre is az erkölcsi rend örök törvénye, s mindaz, a mi ezzel szemben áll, muló incidens, mely csak ideig-óráig tarthat és le kell dőlnie, ha egészséges maga a cél, maga a törekvés, az adott esetben tehát a haza léte, melyben rendületlenül hiszünk és bizunk. Így érzünk e pillanatban, kedves vezérünk, midőn hozzád jövünk egyrésztől azért, hogy hálánkat fejezzük ki irántad azon kiváló tevékenységért, mely számokra a történelemben már eddig is egy fejezetet biztosított. (Élénk helyeslés és tetszés.) másrésztől, hogy kifejezzük azt a forró óhajunkat, hogy további eredménytelen küzdelmedben téged az erő és egészség el ne hagyjon és hogy odaadó hűséggel szolgálhasd tovább is a hazát, melyért fáradsunk és melynek sorsa mindnyájunknak szíven fekszik. Az Isten áldjon meg és tartson meg sokáig. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Az éljenzés csillapultával a vezér szólott:

Gróf *Apponyi Albert*: Nagyon tisztelt és szeretett barátaim! Őszinte hálával fogadom és meleg baráti érzellemmel viszonzom azokat a jókívánságokat, melyeket pártunk érdeműs elnöke, igen tisztelt barátunk, *Horánszky Nándor*, nevetekben tolmácsolni szives volt. Pártunk működése az évforduló kritikus és nehéz napjaiban, úgy hiszem, ama követelményeknek megfelelt állott, amely követelményeket a hazai történelem géniusza azok elébe állított, akik mindenkor az ország érdekét a párttekinetek fölé helyezték és mindenkor jobban tudták szeretni hazájukat, mint ahogy gyűlölték ellenségeiket. (Élénk tetszés.)

Nagy és súlyos az időnek viszontagsága, mely hazánkra nehezedik. Nagyon és fenyegetők azok a bizonytalanságok, melyeknek eléje nézünk. A lefolyt évnek végén játszódtott le annak a krízisnek első fejezete, mely talán magának a kiegyezési műnek szilárdágát is próbára teszi.

Mi úgy tartottuk, hogy ennél az első fejezetnél, a történelemnek nemzetünk elé állított ezen első kérdőjelenél, Magyarországnak politikai hitelt az uralkodóház és a nemzet között helyreállott bizalomnak megszilárdulása azt követeli, hogy a nemzetnek az a nagy többsége, mely az 1867-iki műbe belenyugodott, mely abban a dinasztia és az ország között lefolyt évszázados félreértésekkel elhárítását, a nemzet és király között a bizalomteljes együttműködésnek, a monarchia szilárdágának egyfelől, Magyarország állami önállóságának másfelől, biztosítékát látja, hogy — mondom az országnak az a nagy része, mely a 67-iki kiegyezés alkotóinak örökébe kijebb lépett, megmutassa, hogy az ő ragaszkodása ehhez a kiegyezési műhöz szilárd, hogy nem lesi az alkalmat, midőn külső körülmények segítségével attól szabadulhat, hanem hogy ellenkezőleg a külső körülmények minden nyomásával szemben is megőrizi e nagy közjogi és politikai alkotásához való ragaszkodását és annak fentartásáért a lehetőségnek utolsó határáig helyt áll. (Élénk helyeslés.) Szóval, ezen alkalommal azt tekintettük első szempontnak, hogy a nemzetnek az a nagy többsége, mely a hatvanhetes alapon áll, ezen állásfoglalásának színteségét, becsületeségét, komolyságát és megbízhatóságát bebizonyítsa. (Élénk helyeslés.)

Ettől a nagy szemponttól vezéreltetve, félretettük a jogos nehezítésnek és bizalmatlanságnak motívumait, melyek minket a kormánytól elválasztottak (Helyeslés.) és állásfoglalásunkkal lehetővé tettük a közjogi alapon álló pártok egyetértő működését, a közjogi alap nehézségeinek ezen első stádiumában. Lehetővé vált ez azért, hogy a most, sajnos, még mindig tárgyalás alatt levő javaslat tartalma az országnak gazdasági érdekeit nem sérti, az országnak közjogián részt nem üt, sőt egy oly esélyességben, melyet az 1867-iki törvényhozók előre nem láthattak, az 1867-iki XII. törvényzikknek úgy betűjéhez, mint szelleméhez hiven ragaszkodik. Továbbá azért, hogy e javaslatnak közjogi jelentőségére nézve, mindenféle illetéktelen, vagy legfeljebb egyéni vélemény sulyával bíró magyarázatokkal, helyeseb-

ben félremagyarázásokkal szemben, sikerült a teljes összhangot a mi közjogi felfogásunk és a kormány közjogi felfogása között kidomborítani. (Helyeslés.)

Ezen alapon működve, tisztelt barátaim, elérünk két nagy sikert; vagy, hogy ezt a sikert ne tulajdonítsam egészen magunknak, *segítettünk elérni két nagy sikert.*

Az egyik az, hogy, habár a törvényjavaslat törvényerőre kellő időben nem emelkedett, mégis a közjogi alapon álló pártoknak együttes állásfoglalása már magában is létre hozta Magyarország politikai megbízhatóságának azt a tanúsítását, melyre bevezetőleg céloztam, a másik pedig az, hogy a megállapodásra juttatott helyes értelmezések folytán, későbbi idők törvény-magyarázata nem fog sem magában a törvényjavaslatban, sem az annak törvényerőre emelkedését kísérő körülményekben, semmi támpontot találni arra, hogy a hatvanhatediki kiegyezés közjogi garanciáit bármiképen elhomályosíthassa vagy gyengíthesse. (Élénk helyeslés.)

Emellett a két nagy eredmény mellett, sajnos, elmaradt az a harmadik eredmény, melynek létrehozására becsületesen közreműködtünk, hogy tudniillik ezen javaslatnak kellő időben törvénynyé válása által az alkotmányos élet kontinuitása Magyarországon meg ne akasztassék.

Kinos helyzetbe jutott ezáltal az ország, amennyiben kényes és nagyfontosságú ügyek egész tejjedelmére ezen évnek első percétől kezdve *tényleg törvényen kívüli állapot következett be.*

Első feladatunknak tekintem ebben a helyzetben azt, hogy a kinos állapotából az országot minél hamarabb megszabadítsuk, amit azáltal vélek elérhetőnek, hogyha ezáltal is közreműködünk arra, hogy a javaslat törvényerőre emelkedése a lehető legrövidebb idő alatt lehetségessé tétessék. (Élénk helyeslés.)

De nem lehet egy ily sajnós tény, az ország működésében beállott szünet fölött, egyszerűen napirendre térni. (Igaz! Ugy van!) A közéletnek erkölcsi rendje, az alkotmányosságunk biztonsa megköveteli, hogy objektíve és elfogulatlanul, részrehajlástól és gyűlölködéstől ment, de szigorú bírálat alapján megállapíttassék, e tényért kit, milyen mulasztásokért, milyen pozitív hibákért és milyen mértékben illet a felelősség. (Élénk helyeslés.) A kritikának ezt a feladatát gondolom és hiszem, kötelességéből kifolyólag, ez a párt el nem utasíthatja magától és teljesíteni fogja minden irányban. Teljesíteni fogja senkivel szemben le nem kötött szabadsággal. (Zajos helyeslés.) Mert igen sajtáságosnak tartom azok felfogását, kik azért, mert nagy politikai momentumoknak hódolva, magát a javaslatot támogatják, mert nem hallgattuk el, hogy a tisztelt függetlenségi párt eljárásának súlyos hibát látunk, most, meg akarják tagadni tőlünk annak szabadságát és jogát, hogy a kormányzatnak és parlamentnek vezetésével szemben is a kritikát gyakoroljuk. Valóban sajtáságos helyzetbe jutna egy politikai tényező, mely az ügyek tényleges intézésére és vezetésére saját bizalmi férfiai által befolyást nem gyakorolhat, ha azt még a kritika jogától is meg akarják fosztani. De nem mondhatunk le a kritika jogáról azért sem, mert bármennyire kívánatos és fontos a 67-iki kiegyezésnek szilárdaságát érintő minden eshetőségben a 67-es alapon álló pártoknak együttműködése, ennek az együttműködésnek sikere mégis attól függ, hogy a vezérlet minden tekintetben feladata magaslátán álljon. (Igaz! Ugy van!) Mert oly vezérlet mellett, mely akár az ország jogainak, akár az ország érdekeinek szempontjából e magaslátan nem áll, a 67-es alapon álló pártoknak, hogy úgy mondjam, kényszer-utiránnyal lekötött együttműködése az ország jogainak és érdekeinek nem megvédésére, hanem ezek megvédésének gyengítésére szolgálna. (Hosszantartó élénk helyeslés és tetszés.)

Ennek konstatálásán, tudniillik a kritika szabadságának, jogának, sőt kötelességének konstatálásán tulmenni ezidőszert nem lehet feladatunk. Magának a kritikának tartalmát és azt, hogy az ki ellen és mily mértékben irányuljon, meghatározni a párt további megfontolásának lesz feladata, melynek prejudikálmi sem jogom, sem akaratom nem lehet.

Egyáltalán, tisztelt barátaim, talán fölösleges és senki sem várja tőlem, hogy ezen alkalommal mintegy programbeszédet mondjak el. A mi pártunk iránya nemcsak minden kétértelműséget kizáró programszerű nyilatkozataink, hanem majdnem két évtizedes működésünk által az ország előtt ismeretesek. És aki azzal a kérdéssel lép eléünk, hogy mit fogunk tenni a ma még előre nem látható eshetőségek között, azt egyszerűen arra utalom válaszképpen, amit pártunk politikai nyilatkozatai, amit pártunk eddigi működése és különösen arra, amit pártunknak ép a jelen pillanatban tanúsított magatartása bizonyít; azt hiszem, a válasz, melyet ki-ki ezekből meríthet, megnyugtató lehet nemcsak minden hazafira, hanem a 67-es alap minden őszinte hívére nézve is. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Ismételtem, az a mi célunk, hogy a 67-es alap fenttartható legyen, ameddig csak lehet; de ha mégis megkellene inognia, nem Magyarország, hanem más tényezők hibájából és hogyha az események odakényszerítanának, hogy a revízió kezével nyuljunk ehhez a műhöz: akkor is ennek a revízió kezét Deák Ferencz és a 67-es kiegyezés megalkotóinak szelleme vezesse. (Hosszantartó zajos helyeslés.)

És arra fogunk törekedni, tisztelt barátaim, továbbra is, hogy a pénzügyi és közgazdasági viszonyok rendezésében Ausztriával szemben szigorúan az 1867-iki intézmények rendelkezése és szelleme szerint járjunk el, a vámközösség alapján első sorban, ha ez lehetséges, ellenkező esetben a közgazdasági függetlenség alapján, de mindenesetre megóvva Magyarországnak anyagi érdekeit minden indokolatlan követeléssel szemben minden csorbultól. És arra fogunk törekedni egyáltalánban, tisztelt barátaim, hogy az ország közelében beálljon az a tisztultabb légkör, (Élénk helyeslés és tetszés.) mely a nemzet mindennapi életében is fölötté kívánatos, de mely különösen súlyos időkben elengedhetetlen létszükséggé válik. (Igaz! Ugy van! Zajos tetszés.)

És ehhez tartozik ennek multhatatlan előfeltétele, az, hogy ne csak mi iparkodjunk az ország érdekét mindenkor a pártérdek fölé helyezni, hanem hogy ugyanezt tegyék azok a tényezők, akiket első sorban terhel a felelősség közéletünk alakulásáért kormány és többség.

És hogy e tekintetben nagy átalakulásra van szükség, azt alig kell bővebben indokolnom.

A parlamenti élet működésében beálló zavarok, melyek felett oly nagy a megütközés, szerintem csak szimptomák. Panaszkodnak arról, hogy a kisebbség mintegy hozzászózott, hogy a többség akaratát kállélag nem respektálja. Én ezt mindenestre sajnós, a parlamentáriszmus törvényeivel meg nem egyeztethető jelenségnek tartom. De ez is csak szimptoma. Én nem kerek sem e jelenséggel szemben az orvoslást *megszorító szabályokban, korlátozó intézkedésekben*, hanem abban keresem, hogy a parlamentáriszmusnak összes törvényei lépjenek életbe. (Élénk helyeslés.) Nemcsak az az egy, mely a többség uralmát jelenti, hanem az is, mely azt követeli, hogy a többség a nemzet szabadon megnyilvánuló valóságos akaratának feleljen meg. (Élénk helyeslés.)

Ha a parlamentáriszmus gyökerét képező ez a törvény érvényesül, akkor tagadhatatlanul nagyobb is lesz a kisebbség tisztelete a többségnek jogai előtt. *Mihelyt a többségnek jogzime tisztá és kétségtelen, a kisebbségnek minden erőszakossága erkölcsi lehetetlenség.* (Igaz! Ugy van!)

Ezeket, tisztelt barátaim, mint egyszerű eszmétöréseket mondtam el az alkalom sugallata alatt, de abból a visszhangból, melyet szavaim keltettek, látom, hogy átaláltam annak a szellemnek jellemzését, melyben a párt minden eshetőségek között működni fog. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

És most már köszönetet mondok nektek tisztelt barátaim, nemcsak azért az egyéni barátságért, melylyel engem megtiszteltek a mely életetek egyik díszét, lelkeitek egyik legszebb örömét képezi, de azért a tántoríthatatlan, önfeláldozó támogatásért is, melylyel nehéz munkámban engem követni, az én erőmet fentartani, az én fogyatkozásaimat pótolni, az én hibáimat elnézni, az én

gyenge erőmet fokozni, szívesek voltatok. (Zajos éljenzés.) Ennek a megbonthatlan összetartásban folytatott együttműködésnek köszönhetjük azt az erkölcsi súlyt, melyet pártunk a közéletben képvisel és hogy ezt az erkölcsi súlyt, számunk megfogyása sem képes érinteni, azt megmutatták az utolsó napok eseményei. Erkölcsi súlyunk alapja pedig a párt eljárásának megközelíthetetlen őnzetlensége és a törvényhez, e hazai közjog erősségeihez való intranzingens ragaszkodása (Zajos helyeslés.)

Ebben a szellemben kérem jövőre is támogatástokat (Hosszán tartó lelkes éljenzés.)

Kovács Albert, a volt képviselők nevében üdvözölte gróf Apponyi pártvezérét, biztosítván őt változatlan ragaszkodásukról és szeretetükről.

Hódossy Imre, Horánszky Nándort üdvözölte. Engedelmet kérünk tőled, így szölt, hogy irántad is kifejezhessek érzelmeinket, az újév ezen első napján. Ezen érzelmeik közt első sorban áll az a hála, melyet előttem tolmácsolni kívánunk azért, a buzgó-fáradtságért, azért a törhetlen munkásságért, melyet te a közügyek terén mindenkor hazád érdekében, nemzetünk javára kifejtteni meg nem szünsz. Teljesítetted ezt a legnagyobb őnzetlenséggel, teszed ezt a legnagyobb odaadással és lankadatlanul. És ha megnézzük, mi az, ami téged ezen fáradságos nagy munkában mindig első sorban vezet, mi az, ami téged, hogy úgy mondjam, pártunk törekvésének megtestesüléseként állít szemünk elé, akkor kénytelen vagyok azokra a szavakra reflektálni, melyeket szeretve tisztelt vezérünk az imént mondott. Ő megjelölte, mi az, a mi kell, hogy vezérelje mindig ezt a pártot, a maga politikai eljárásában és megjelölte azt, a mi, nézetem szerint, ezen túl is, mint eddig mindig, vezérelni fogja. E tekintetben kettőt emelt ki. Az egész Deák Ferencz szelleme, Deák Ferencz őnzetlensége és a törvényeihez való ragaszkodás. Ez benned, tisztelt barátom megvan és mert ezt benned megtestesülve látjuk és mert ez a szellem az, a mely téged szereti, azért van, hogy mi téged annyira tisztelünk, becsülünk és követünk. A másik a mi tisztelt vezérünk kiemelt: a tiszta erpolitikai és minden más értelemben. Ennek megtestesülését is te benned látjuk és azért látunk mi téged oly örömmel és meglelégedéssel vezérünk oldalán politikai irányunk képviselésében és ügyeink vitelében működni. Adjon isten neked erőt, hogy továbbra is ezen irányban és módon működhesse hazánk és nemzetünk érdekében. Adjon meg eddig buzgalmadért téged a magyarok istene saját személyében és kedves családnak minden tagja személyében és kérjük az istent, hogy nagy munkád és fáradságod közepette, tartson meg nekünk továbbra is, hogy a te elnökséged alatt teljesítsük kötelességünket. Téged pedig kérünk, hogy ajándékozz meg minket továbbra is baráti jóindulatoddal. Az isten sokáig éltesse.

Horánszky Nándor így felelt: Hálásan köszönöm azon érzelmeik tolmácsolását, amelyeknek tisztelt barátom Hódossy, a ti nevétekben kegyes volt irántam kifejevést adni. Az én működésemben a jutalom megvan. A jutalom az, hogy ezen pártunk tagja lehetek és évek óta annak élén, mint elnök állhatok. Ennek a pártunk működése, hitem szerint, fel lesz jegyezve Magyarország történetében, mintegy kimagasló erkölcsi világító pont, mely az országra boruló homályban a kibontakozás reményével, világítja be a jövőt. Remény kell, hogy vezessen bennünket most is egy jobb jövő előkészítése tekintetében, mert ennek a pártunk működése jelöli meg azt a helyes irányt, mely a kibontakozáshoz vezet, és ha én ebben a pártban fejthetem ki tevékenységemet, ha e párt méltónak tartott engem arra, hogy élén álljak, ez nekem elég jutalom. Még egyszer köszönetemet fejezem ki és kívánom, hogy az isten adjon meg benneteket is és tartsatok meg továbbra is szíves rokonszenvedetekben. (Lelekes éljenzés.)

Ezután *Apponyi Albert* *Horánszky Nándorral* felkereste *Szilágyi Dezsőt*, a ház elnökét, a képviselőházban, üdvözölve őt az újév alkalmából a nemzeti párt nevében, Szilágyi Dezső rendkívüli melegséggel köszönte meg a nemzeti párt figyelmét s kijelentette, hogy a nemzeti párt irányá-

han mindig azzal a pártatlansággal és előzékenységgel fog a ház tanácskozásai közepett eljárni, amely irányban eljárni eddig is kedves kötelessége volt.

Érdekes, hogy a nemzetipárt küldöttsége, az elnökkel találkozott az üdvözlő szabadelvűvárttal s a váratlan találkozásnál a két párt kölcsönösen boldog üjlesztendőt kívánt egymásnak.

A Kossuth-párt tisztelgése.

A függetlenségi és 48-as párt tagjai délelőtt tíz órakor gyülekeztek a kör helyiségében és azután Kossuth Ferencz elnök lakására mentek, ahol a párt nevében Meszlény Lajos országos képviselő üdvözölte Kossuth Ferenczet.

Üdvözlő beszédében természetesen ő is megemlékezett az utolsó napok harczeitől s azt mondta, hogy a kormány ebbe a harcba belekergette a függetlenségi pártot. *Keresték és várták is a békét*, melyet a miniszterelnököknek egyetlenegy szócskájára meg is hozhatott volna. A miniszterelnök azonban alkotmányt akart sérteni, lábalkhoz dobta az olajját és most már a harcot az alkotmányosság érdekében is *kötelességük folytatni*. Biztosította végül a pártelnököt, hogy a harcban *mindnyájan egyetértének, abban híven kitartanak*.

Kossuth Ferencz az üdvözlésre hosszasan válaszolt. Ő is azt fejtette, hogy a párt akciója teljesen jogosult volt, mert a kormánynak csak egy szavába került volna, hogy a gazdasági önállóság éretti gyümölcsként hulljon az őlünkbe. De a kormány másként akarta. Am a függetlenségi párt határozott állásfoglalása meggyőzhette az országot, hogy a párt szüntelen viszontagságok és gyanúsítások között is rendületlenül kitart elvei mellett, s hogy éppen azért ez a párt tiszteletet érdemel. Továbbá, minthogy a mi szerepünk — folytatta Kossuth — nemcsak elvek pusztá hangoztatásából áll, hanem elveinket gyakorlatilag is érvényesíteni akarjuk, kötelességünk volt megragadni a kínálkozó alkalmat, hogy elveinket a létező törvények erejével megvalósítsuk. Bűn lett volna ezt meg nem tenni, mert valószínű volt a győzelmünk, hisz senki sem hitette azt, hogy Iehetséges Magyarországon egy olyan kormány, amely, mikor arról van szó, hogy saját alapjának egyik legsarkalatosabb törvényét megtartsa, vagy pedig alkotmányt sértsen, ez utóbbit fogja választani.

Szemünkre vetik, hogy mi lehetetlenségeket kívánunk. Engedjétek meg, hogy röviden némi részletekbe bocsátkozzam. Azt mondják, hogy nem fejtettük ki azt, hogy mi történjék január 1-től kezdve. Első lépés lett volna az önálló vámterület létrejöttének törvényileg megállapítása; amikor ez megtörtént volna, az ország önálló rendelkezési joga alapján elintézhette volna ügyeit mind a saját hatáskörében, és nem lett volna hivatva oly törvényt alkotni, mely a szövetséget fentartja a status quo alakjában, a császári paragrafus erejére támaszkodva. Kimondhatta volna az ország, hogy ezalatt egy bizonyos határidőig nem fog vámot szedni az osztrák czikkék után, kimondhatta volna, hogy megbizsa a mostani vámhivatalokat azzal, hogy az eddig létező, más országokat érintő vámoikat az eddigi mód szerint szedjék be, ezalatt a feltétel alatt, hogy a beszédett vámo Magyarországot illető részeit az eddigi arányban a magyar kincstárba szolgáltatassák be. Ez önálló rendelkezés lett volna, semmi hivatkozással a vámszövetséget megállapító törvényekre s ily esetben nem lett volna szükség a kényszerítő császári paragrafusra a magyar törvény érvényre juttatásért, holott így a paragrafus érvényesítésének elismerését alkotmányos létünkbe becsépészte a kormány, jöllehet a nyáron ígértet tett arra nézve, hogy a provizóriumot nem fogja életbeléptetni a 14. §-sal, már pedig a vitás javaslat nem más, mint a provizórium életbeléptetése mindaddig, míg törvényileg nincs kimondva az önálló vámterület létrejötte. Ezzel akarom én megvilágítani a mi álláspontunk igaz voltát.

Az alkotmány sértés, ha már egyszer megessett, ha csak egy napig is, értelmében annyi, mint ha bármédig tart, a törvénykülvilégi lét be van bizonyítva és ennek folytán nekünk az a kötelességünk, hogy az olyan kormányt, mely a törvénykülvilégi állapotot előidézte, *mindan felhasználható*

eszköz segítségével megbuktatni igyekezzünk. s ez esetben a mi harcunk nem többé a személyek ellen való harc lesz, hanem egy olyan kormány ellen való kemény tusa, mely nem akarja tisztelni és nem is tiszteli az ország alkotmányát, jogait. Tisztelt barátaim! *Első kötelességünk a kormány ellen kárlehetetlen harczra készülni.* A harc módjait a küzdelem folyamán állapítandók meg, azt azonban bizton hiszem, sőt tudom, hogy mindnyájan egyetértéssel készen vagyunk ennek, az alkotmányt sértő kormánynak megbuktatására törekedni. Legyetek meggyőződve róla, hogy én, mint a múltban is, teljes lelkemből a párt szolgálatában állok. Még egyszer köszönöm és szívből viszonzom jó kívánatokat, Boldog újévet nektek és a szenvedő hazának!

A néppárt tisztelgése.

Molnár apát teljes főpapi díszbe öltöztet és ő is elvezette tizenhét emberét a pártvezérhez. Tekintettel azonban arra a különös körülményre, hogy a néppártnak a képviselőházon kívül két vezére van, (a Házban mind a tizenheten vezérek). Molnár apát két részre osztotta üdvözlését s az egyikkel gróf Zichy Nándort, a másikkal gróf Esterházy Miklós Mórictot tisztelte meg. A két vezérre annyi dicséretet halmozott, hogy a szerényebb Zichy Nándor kénytelen volt meglátni a nagyító üveget, amelyen keresztül az apát talán tulozva is látja az ő érdekeit. De azért mentegette az apátot és koncepdálta, hogy a közéletben jó néha a nagyító üveget használni. (Kivált amikor a tizenkét főnyi csapatban a keresztény világ képviseletét akarjuk észrevenni.)

Máskülönben Molnár apát üdvözlő beszédében tartózkodott az aktuális politikai kérdésektől. Elmondotta, hogy ők néppártiak csak *tegnapnak*. Azonkívül ők a *kereszténység hajósai*. És végetül gróf Zichy Nándornak és gróf Esterházy Miklós Mórictnak engedelmes szolgálói.

A két vezér nem egyszerre válaszolt, ami pedig szintén szép lehetett volna, hanem egymásután. Előbb gróf Zichy Nándor szólott. Körülbelül így:

— Nagyító üvegen nézitek a mi érdemeinket, de ez nem baj. A nagyító üvegre is szükség van. Földi czélokért nem küzdünk, de most mégis földi dolgok kötik le az általános figyelmet. Az a harc, amelyet egy parlamenti párt csinált s amely leszorított bennünket a törvényesség síma, egyenes utjáról. Ezért nyugtalanoknak illenék lennünk. De nyugtalanok vagyunk-e? Felté-e az országban valaki az alkotmányt? Senki. Mert mindenki bizik az alkotmányos királyban. Mi tehát, mint eddig, tovább is támogatni fogjuk a provizórium-javaslatot s egyebekben szemünk állandóan a magasatos czélnak lesz szegezve: a keresztény eszmék diadalának.

Gróf Esterházy, a második vezér is, ugy vélekedett, hogy a vám- és kereskedelmi szövetség dolga inkább földi kérdés. Erről tehát alig beszélt. Hanem mondott valamit ilyenformán:

— Fiáim, ti csak tiltakoztatok a képviselőházban a monarchiával való veszélyes kísérletezés ellen. Egyebekben pedig biztatok bennünk, akik egész csöndben fáradozunk a katolikus autonómia ügyével, ámbátor azt ne higgyétek valahogyan, hogy a néppártnak az autonómia keretében kell küzdenie. Az autonómia is valami ugyan, de csak egy epizódja a katolikus mozgalomnak és nem tartalmazza minden törekvéseinket. Mert ha nem is mondom, tudjátok, hogy mindennél kedvesebb és fontosabb volna nekünk annak a pogány egyházpolitikai törvényaktusnak a revizója. De hát erről most még se beszéljünk, Hanem kívánjunk egymásnak holdog üjlesztendőt.

És ugy is cselekedtek.

A főváros képviselőinél.

Több fővárosi kerület választó-polgársága küldöttség útján üdvözölte a kerület országgyűlési képviselőjét, ilyenképmódot adván nekik, hogy a helyzetről választóik előtt nyilatkozhassanak. Így mondhattak üjlesztendei beszámoló beszédet Falk Miksa, báró Podmaniczky Frigyes, Berzeviczy Albert és Tolnay Lajos képviselők.

Ezekről az üdvözlésekről tudósítóink a következőket jelentik:

Falk Miksánál.

Dr. Falk Miksánál a székesfővárosi I. kerület választóinak tekintélyes küldöttsége jelent meg ma újévet köszönteni. A választók nevében Ország Sándor miniszteri tanácsos üdvözölte a képviselőt az újév alkalmából. A küldöttségben részt vettek: Száll államtitkár, Rupp Imre és Jankovich János miniszteri tanácsosok, Kossuthány Géza királyi táblai bíró, Kiss Áron tanítóképződei igazgató, Szobovics osztálytanácsos, Garancsy miniszteri titkár, Dépre pénzügyi titkár, Fodor főmérnök, dr. Kertész, Sumy Rezső és István, Scholtz István, Peringer Ferencz, Kertscher, Mauksch és mások. Márffy államtitkár és Gombás királyi tanácsos, a kiket betegség gátolt a megjelenésben, levélben fejezték ki szerencsekívánataikat.

Dr. Ország Sándor szíves szavakban üdvözölte Falk Miksát. „Épen most” — ugymond — súlyos és nehéz idöket élünk s a bekövetkezhető fejlemények nagy bajokat vonhatnak maguk után. Megnyugrással észleljük nagyságod működését, mely megfelel higgadt és mérsékelt gondolkodásának, mely megfelel a régi klasszikus mondásnak: *Suaviter in modo, sed fortiter in re* s mely megfelel halhatatlan Deák Ferenczünk mondásának: „a hazáért mindent kockáztára kell tennünk, de magát a hazát kockáztatni nem szabad.” Szónok ezután Falknak a közügyek terén, valamint a kerület körül szerzett érdemeit méltányolva, szavait következőleg végezte: „Fogadja mindezekért köszönetünket s amaz igaz óhajunk kifejezését, hogy az ég hatalma még igen hosszúra nyújtsa drága életét, a haza, kerületünk javára s az Önt hön szerető nagy családjának örömére! Boldog újévet kívánunk! Isten tartsa és éltesse. (Hosszantartó éljenzés.)

Dr. Falk Miksa válaszában köszönetét fejezte ki a küldöttségnek megjelenéséért. Újévkor — ugymond — azokról emlékezünk meg, akiket szeretünk. A szeretet e megnyilatkozásának becsesnek kell lennie minden képviselőre nézve; kétszeres becses bir ez reá nézve, aki a közügyek terén kifejtett működéséért sohasem várt és kívánt más jutalmat, mint polgártársainak elismerését és elsősorban azok elismerését, akik bizalmukkal megtisztelték.

Ily újévi beszédeket — így folytatja a szónok — politikai enuncziációkra szokás felhasználni; ettől azonban, ugy hiszem, fel fognak önkömenteni engem, akinek, miként tudják, az a szerencséseje, vagy szerencsétlensége, hogy az általam vezetett lapban napról-napra nyilatkoznom kell a napi kérdésekről és így önök mindig ellenőrizhetik azokról táplált véleményemet. Ez okból csak két megjegyzésre szorítkozom a pillanatnyilag fenforgó helyzetről.

Az iránt tisztában kell lennünk, hogy igen nehéz napok várnak ránk, amelyek részben el lettek volna kerülhetők, de részben saját hibánkon kívül súlyosodnak ránk. *Amit el lehetett volna kerülni, ez az, ami jelenleg parlamentünkben történik.* Nem akarok itt kitérni a közös vagy külön vámterület kérdésére, mert ennek a ma különben aktuális kérdésnek fejtegetése most még csak nem is tartozik az országgyűlés elé; de igenis szólni akarok arról a feladatról, amelyet ott teljesítenünk kell. Mi czélból küldtek Önök minket, képviselőket, a parlamentbe? Nyilván azért, hogy az ország szellemi és anyagi érdekei terén felmerülő minden fontosabb kérdés felett haladéktalanul tanácskozzunk és azután azt ugy, a mint a törvényhozás többsége a legjobbnak látja, lehetőleg gyorsan el is intézzük. Ha azonban már most egy csekély töredék, mely oly egyénekből áll, kiknek tulajdonképen ugyanazt a missziót kellene teljesíteniök, mint nekünk, kiket választóik ugyanabból a czélból küldtek a parlamentbe, minden törekvésüket oda irányítsák, hogy igen fontos, igen sürgős ügyek ne tárgyalathassanak és ne intézethessenek el idejekorán, ugy ez nemcsak a parlamentárizmust általában sérti, de ellenkezik azzal a küldetéssel is, melyet a választóktól nyertünk. (Élénk helyeslés.) *Részemről tehát helyeselni fogok minden rendszabályt, mely azt czélozza, hogy a parlamentárizmus ellen irányuló e törekvésnek eleje vétessék.* (Élénk tetszés.)

Kifejti azután szóló, mily veszedelmes követ-

TÁVIRATOK.

A csár üdvözlése.

Páris, január 1. Miklós csár Faure elnökhöz a következő táviratot intézte:

„Gacsina, december 21.

Az újév küszöbén sulyt fektetek arra, hogy Önnek a magam és a czárné nevében kifejezzem legőszintébb szerencsekívánatainkat az Ön személye és a baráti viszonyban levő Franciaország iránt. Ön ismeri azokat az érzelmeket, amelyek bennünket áthatnak és nem fog kételkedni abban a kitörölhetetlen benyomásban, amelyet az Ön látogatása Oroszországban hátrahagyott. Miklós.

Faure elnök így felelt:

„Azok a szerencsekívánatok, amelyek Felsőged és a czárné ő Felsőge hazám iránt kifejeztek, minden francziának a szívét megfogják indítani. Az ő nevükben nagyon köszönöm ezt és egyszersmind köszönetet mondok Felsőgednek a személyem iránt kifejezett kívánságokért. Ismételve biztosítom Felsőgedet őszinte odaadásomról. Faure Félix.

A pápa gyémántmiséje.

Róma, január 1. A pápa, primicziájának 60-ik évfordulója alkalmából, megengedte, hogy ma a katolikus társaságok küldöttségei, valamint a római egyházkerület képviselői, összesen 3000 személy, a szent Péter-templom Loggia-termében tartandó misén jelen legyenek. A pápát, aki fél 9-kor jelent meg és áldást osztott, az egybegyűlt közönség élénk ovációban részesítette. A mise után, amelyen a sixtusi kápolna énekkara is közreműködött, messzehallható hangon mondotta el pápai áldását s azután a küldöttségeket trónja elé bocsátotta. Midőn a pápa fél 11-kor, a sedián vitette, eltávozott a templomból, az egybegyűlt közönség ismét melegen üdvözölte. A pápa kitűnő egészségnek örvendő és pompás színben van.

A német császár új esztendeje.

Berlin, január 1. Az újévi ünnep a császári udvarnál a szokásos módon folyt le. A császár és Frigyes császárné istentiszteleteken vettek részt.

Ezután a császár a diplomáciai testületet, a minisztereket és a tábornokokat fogadta. Hohenlohe herceg birodalmi kancellár, aki neje elhunya miatt nem volt jelen, tegnap írásban fejezte ki szerencsekívánatait és a császár még tegnap személyesen viszonzta a kancellári palotában a szerencsekívánatokat. A fogadás után ünnepélyes jelszó-kiadás volt a katonai szertárban. Délután a császár a nagykövetségekhez ment. Este családi ebéd volt.

Az újév Rómában.

Róma, január 1. A király és a királyné ma délután fogadták a nagy állami testületeket, valamint a tartományi és városi hatóságokat, amelyek szerencsekívánataikat fejezték ki előttük. A szenátus feliratára válaszolva a király, azt mondta, hogy az újév boldog és békés auspiciumokkal indul meg. Alapos tehát a remény, hogy az olasz nép számára hasznos és áldásos lesz. A kamara feliratára válaszolva a király, meleg hangon hivatkozott a képviselők bölcsességére és hazafiságára, s felszólította őket, hogy a parlament munkájának újra való megkezdése után haladéktalanul kezdjék meg azoknak a javaslatoknak a tárgyalását, amelyeket a kormány beterjesztett és be fog terjeszteni.

A köztársaság elnöke a békéről.

Páris, január 1. Az újévi ünnep alkalmából Faure elnök délután a diplomáciai testületet fogadta. A pápai nunczius, mint a testület dojenia, jókívánságait fejezte ki az elnök személye és Franciaország iránt. Franciaországban való tartózkodása alatt — ugymond — méltányolhatta annak a védelemnek a jelentőségét, melyben Franciaország az egész világon részesíti a civilizáció és a béke műveit. A nunczius végül hangsúlyozta, hogy az összes uralkodók és államfők barátai a békének, a mely a népek és nemzetek ideálja.

Faure elnök válaszában azt mondta, hogy Franciaország mindig teljesíteni fogja kötelezettségét és buzgalommal működik közre a civilizáció és a béke művein. A múlt év eredményei nem olyanok, amelyek e fáradozásokat és reményeket csüggeszthetik, hála a nagyhatalmak szilárdságának, bölcsességének és közös eljárásának. Az általános béke fentartásának magasabb érdeke sértetlenül került ki a sulyos megpróbáltatásokból. Azok az érzelmeik, amelyeket a nunczius tolmácsolt, újabb bizonyítéka annak, hogy a népek és a kormányok egyértelműen ragaszkodnak az egyetértés és a békés fejlődés eszméihez. Fontos dolog, hogy az újév ily auspiciumok közt kezdődik.

HIREK.

Petrinszky, a közjogász.

Petrinszky Kamill ur a nemzetnek azon rétegéhez tartozik, mely a XIV-ik Lajos mondását így szokta variálni: „Az állam az, akitől nekem jogom van hivatalt követelni.” Petrinszky Kamill ur ehhez az elvhez mindig oly szívósan ragaszkodott, mint ősei egykor a végvárok kapitányságához. Az elv ugyanis atavisztikus volt a családban, és az idők folyamán csak annyiban változott, hogy a tizenhetedik század derekán például már voltak a Petrinszkyek között olyanok is, akik már csak porkolábok voltak a végvárakban. A XVIII-ik század óta aztán a Petrinszkyek tudtak alkalmazkodni az újonnan feleledt vármegyerendszerhez és mintegy családi hitbizomány gyánánt foglalták le Kis-Sárosban, vagy Közép-Beregben az összes csendbiztosi hivatalokat. Ez időtájt az illető vármegyék főispánjai azt szokták volt mondani a csendbiztosi állásért esedező kvietált katonatiszteknek: „Nincs üresedés, uram, nem is lesz üresedés, mindaddig, míg a Petrinszkyeknek magvuk nem szakad. Iljába vagyok én itt főispán, nekem itt várnom kell, hogy visszaszálljon rám a szabad rendelkezés joga.”

Amióta a közbiztonsági szolgálatot államosították, a Petrinszkyek is a kor igényeinek megfelelően, már most az államot vonták be családi érdekkörükbe. Az opportunizmusnak volt tehát diadala, hogy Petrinszky Kamill ur (szikár madárarc, hamvasszőke pofaszakáll és állandóan kétfelé álló könyökök) több év előtt harmadosztályú számtiszt lett valamelyik miniszteriumban. A férfit azonban, akinek elődei részt vettek az aranybulla megfogalmazásában, nem tűrhette, hogy egy „csék“-re végződő nevű számtanácsos basáskodjék vele. És Petrinszky Kamill ur egy izgatott jelenet alkalmával, midőn hivatali főnökének többek közt azt is szemére lobbantotta, hogy tudomása szerint a számtanácsos ur édesatyja még marhazsirt árult a Nagyvárosház utcájában, más sulyos fegyelmi vétségeket is elkövetett. Ezóta Petrinszky urat nélkülöznie kell a közbiztonságnak. Ezóta Petrinszky ur feszült viszonyban van az állammal. Ezóta Petrinszky urnak az előkelőségéből már nincs is egyebe a kétfelé álló könyököknél és ezóta Petrinszky ur a nagyközönség elé nem tartozó pénzügyi műveletekkel tartja fenn magát és ami ideje e sok fáradsággal járó pénzügyi műveletek után marad, azt a *Kisipar* című kávéházban tölti és a közjogi tanulmányoknak szenteli. A kisipar című kávéházban napok óta tárgyalják a politikai aktualitásokat is.

— Jegybank — szokta ilyenkor magyarázni Petrinszky ur a környezetének — jegybank az a bank, amely a törvény alapján fel van jogosítva arra, hogy közforgalmu jegyeket, azaz a papirpénz egy nemét kibocsáthassa. 1897. december 31-én pedig lejár az a törvény, mely a mi jegybankunknak ezt a jogot megadja és új törvényt még nem hoztunk. 1898. januárius elsején tehát már többé nem pénz az osztrák-magyar bankjegy. Senkisé is köteles elfogadni fizetési eszközzül az ő jegyeit, például az ezres bankót. Nekem, uraim — szokta végezni a jegybankról szóló előadását Petrinszky ur — nekem ugyan 1898. január 1-én már hiába kínál akárki is ezrest. Én azt ugyan el nem fogadom, mert az én álláspontom szigorúan közjogi.

— Na szervusz — szokta erre mondani a szabóipartársulat jelenlevő tanoncz-felügyelője.

— Minek magának közjog, mikor magának ezrest kínálnak? Szokta erre kérdezni egy másik iparágbeli tanoncz-felügyelő. Petrinszky ur büszkén mosolygott.

— No, csak bízzák azt rám, — mondta. Majd elbánok én azzal, aki nekem ezrest kínál januárius elsején 1898-ban.

Ma reggel azután felvirradt a közjogi dátum. Petrinszky ur ilyen nagy ünnepnapon természetesen uri ismerőseit nem molesztálhatja az ő rendes pénzügyi műveleteivel. Tehát Petrinszky ur, a közjogász, ma pusztán csak arra szorítkozhatott, hogy várja azt a nagy ismeretlent, aki majd őt a visszautasítendő ezressel megkínálja. Ebből a czélből Petrinszky ur ma fölkereste a nagyváros leglátogatottabb helyeit; a legnépesebb kávéházakban befurakodott azokba a sarkokba, ahol legelőbb az ember; végiment az Andrassy-ut déli során, jelen volt a józsefvárosi plébániatemplomban a tót prédikáció; megmozgatott minden követ; de még olyan emberre se akadt, aki a jegybanknak csak egy tíz forintos jegyével is megkínálja. A késő éjjeli órákban értesülünk, hogy Petrinszky ur feladta szigorúan közjogi álláspontját és az Opera foyerjében kölcsön kért egy belügyminiszteri fogalmazótól tíz forintot. p.

— A királyné utazása. *Marseille*-ből táviratozzák: A királyné holnap, ha szép idő lesz, elutazik *Marseille*-ből s legelőször *Villafrankába* megy. Onnan *Cap-Martinba* szándékozik a királyné utazni.

— Bismarck halálhíre. Berlii tudósítónktól délután öt órakor a következő táviratot kaptuk:

Berlinben az a gyászhir kering, hogy az öreg vaskancellár ma délután 12 óra 45 perczkor meghalt. Állítólag a császár azt akarja, hogy a gyászhir csak ma késő este publikáltassék.

A távirat vétele után azonnal kérdést intéztünk ugy a budapesti német konzulátushoz, mint a bécsi német nagykövetséghez, ahonnan azt felelték, hogy a katasztrófáról nem érkezett hozzájuk semmiféle, sem hivatalos, sem egyéb értesítés. Berlinbe intézett kérdezősködésünkre is csak az a válasz érkezett, hogy igenis el volt terjedve ez a hír Berlinben, de senki bizonyosat nem tud. Lapunk zártáig nem kaptunk hivatalos távirati értesítést, s így joggal feltehetjük, hogy csak ál-hír volt az egész, amelyet érthetővé tesz az a körülmény, hogy a vaskancellár egészsége az utóbbi időben aggasztóan megrendült.

— *Liechtenstein* herceg visszavonulása. Bécsben híre járt ma annak, hogy *Liechtenstein* herceg, a király főudvarmestere belefáradt a hivatalába s vissza akar vonulni a főlovászmesteri állásba. Utódjául *Montenuovo* herceget emlegetik.

— A pápa gyémántmiséje. A katolikus anyaszentegyház látható fejének XIII. Leó pápának, gyémántmiséjét a mai évfordulón kegyeletesen ünnepelte meg a fővárosi katolikus papság és a hívő közönség. Az ünnep már az este kezdődött, amikor megkondultak a harangok és valamennyi plébánia-templomban Tedeumot mondtak a pápáért. Ma délelőtt 10 órakor, a budavári koronázó Mátyástemplomban ünnepi istentisztelet volt, amelyet a hercegprimás helyett Bogisich Mihály püspök, esperesplébános pontifikált fényes segédlettel. Délután öt óra körül újra istentisztelet volt, amelyen dr. Nemes Antal, budavári káplán, szép beszédben emlékezett meg a ritka történelmi eseményről. A főváros valamennyi plébánia-templomában hasonló módon folytak le a jubiláris istentiszteletek.

— Sulyos párbaj Miskolczon. *Miskolczon*, mint tudósítónk írja, *Szendrovits* Károly és *Soós* Márton földbirtokosok a nyílt utcán összeverekedtek s ennek következtében másnap pisztolypárbajt vívtak. A párbaj azzal végződött, hogy *Soós* golyója *Szendrovits* hasába furodott. A sulyosan sebesült állapotának jobbra fordulását aggodva lesi családja.

— A feltaláló. *Haberl* József műszerész olyan lakatot talált fel, amelylyel meg lehet akadályozni azt, hogy a tolvajok a fogason lógó téli kabátot elvigyék. Haberl tehát sorra járta a kávéházakat s mindenütt élénk tetszés mellett mutogatta sikerült találmányát. A lakat jól funkcionált, mert senki a kabátokat a fogasokról nem tudta ellopni, csak maga Haberl, aki, úgy látszik, monopóliumot akart csinálni a kabátlopásokból, saját magán kívül kizárva ebből a foglalkozásból az összes tolvajokat. Haberl két hónap alatt egy raktárra való kabátot lopott össze, míg végre a rendőrség kézre kerítette s olyan lakat mögé tette, amelyet ő sem tud kinyitni.

— Agyonlőtt közszéki bíró. *Mijatov* József, Oroszlamos község bíráját tegnap reggel állítólag véletlenségből agyonlőtte egy Ilin Szposzoje nevű ember, a szanádi határon. Német Kálmán vizsgálóbíró rendelkezésére letartóztatták Ilin.

— A megfeneklett „Báthori”. *Porta-Patrick-nál* a „Báthori” nevű gőzös tudvalevőleg már vagy egy hónap előtt megfeneklett. Azóta folyvást dolgoznak a szabadításán. S valamint a tenger dagálya és apálya azóta mindennap rendszeresen elvégezte a maga mozgását, azonképen a remények is váltakozva nőttek és fogytak a Báthori megmentésére nézve. Amint fumei tudósítók táviratozza, az Adria társaság most már végleg lemondott arról a reményről, hogy drága hajóját megmenthesse. *Porta-Patrick* vidékén azóta majdnem állandóan dühöngenek a viharok s ezek nagyon ki kezdték a szegény „Báthori”-t. A hajó és rakományja biztosítva voltak, mindazonáltal a társaságnak mégis 150,000 forint kára van.

— A jégverem halottja. A kőbányai királyserfőző munkásai a jégveremben ma délután egy fiatal ember holttestére bukkantak. Arcza, feje össze volt zúzva. A ruháiban talált írásk szerint *Fabriziusz* Bélának hívták, lakatos legény volt. Ugy látszik ittas fővel bukott le a husz méter mély üregbe, bár az sem lehetetlen, hogy büntetnek esett áldozatul.

— Villamos karambol. A kerepesi-ut és Huszár-utca sarkán ma este 11 óra tájban a villamosvasut egyik városligeti kocsija beleütdött egy magánfogatba, amelyen *Bernát* Ferencz fakeskeskedő és *Károly* János ütek. A kocsi felborult s *Bernát* és *Károly* kirepültek az ut közepére. Szerencsés volt mindakettő, egyik sem sérült meg valami súlyosan. Apróbb sebeiket, amelyeket esésközben kaptak, a mentők kötözték be, s ezek vitték őket lakásukra is. A tegnapi villamos vasuti szerencsétlenség áldozata, *Szukup* Vladimir rendőrtisztviselő, aki a Rókuskórházban fekszik, már jobban van s az orvosok felgyógyulásában is biznak.

— Dr. König Gyula ünneplése. A kereskedelmi iskolai tanárok országos egyesülete *König* Gyulának, a kereskedelmi iskolák főfelügyelőjének a tiszteletére abból az alkalomból, hogy hivatalától megválik, díszes bucsuestélyt rendezett. A társaságon *König* Gyulát nagy ovációkban részesítették. Az első felköszöntőt *Névy* László mondta, amire *König* Gyula eszmékben gazdag beszédben köszönte meg a személye iránt nyilvánult kitüntető bizalmat.

— Tűzvizsgálat a klinikán. Az üllői-uti klinikán, az éjjeli robbanás helyén, ma délben tartották meg a tűzrendőri vizsgálatot. A bizottság megállapította, hogy a klinika pinczejében a befalazott gázcső volt elrepedve s a gáz a fal nyílásain keresztül azivárgott a helyiségbe. A gázszagot megérezte *Bokori* Pál, kapus és *Ördög* Samu, segédfüst s az előbbi a pincelejárathal gyufát gyújtott. Ettől robbant föl a pince és a gázóra. A bizottság a kárt hatezer forintban állapította meg, mivel a robbanás a földszinti helyiség boltozatát megrongálta, elrendelték annak azonnal való föltámasztását és megerősítését, nehogy a boltozat leszakadjon. A szerencsétlenül járt kapus és a segédfüst súlyos betegen fekszik a klinikán.

— Hátszerez gyilkosság. Egy ördögi emberrel adnak hírt a *New-Yorki* lapok, egy *Zanolli* nevű horbályról, aki első, második és harmadik feleségét, kis leányát, anyósát, sógornőjét és egy ismerőst megmérgezte, hogy a haláluk esetére biztosított összeget fölvehesse. A hallatlanul vakmerő és lelketlen ember nagy raffinóriával végezte munkáját.

Kiszámelt áldozatait előbb megbetegítette és valami szerrel megbontotta elméjüket. Így például egyik felesége fél napig bolyongott ilyen állapotban *New-York* utcáin, mert nem tudta, hogy kicsoda és hol lakik, végre is egy rendőr tudta megállapítani kiletét és az vitte haza lakására. A két-három hétig betegeskedő áldozatokat orvossal kezeltette és a gyógyszer közé keverte a mérget. Utoljára aztán opium-vegyületet adott be nekik, amiből szélhűdés vagy idegláz tünetei közt pusztultak el. A gonosztevő minden ösmerőst biztosított, anélkül, hogy azok tudtak volna róla. Anyósát és sógornőjét is, akiket meg is mérgezett, tudtuk nélkül biztosított. A mérveket egy orvos rendelkezésére kapta, aki öt tizenegyet év óta ősmerte és gyógykezeltte és teljesen meghízott benne. A borzasztó történet kiegészítésére fölbukkant egy feketeruhás hölgy is, akinek jelenlétében mondta negyedik felesége *Zanolinak*, hogy a férje mérgezte meg. Ez a felesége meg sem halt még s már újból meg akart nőszülni a szörnyű ember, de szerencsére még aznap elfogták. A rendőrség nagy apparátussal nyomozza az újabb feketeruhás nőt.

— Egy üveg pálinka. *Wittmann* kocsis József ma délelőt betért a hajcsáruti 187. szám alatt levő korcsmába, hogy egy üveg pálinkát igyék. *Rakovszky* Adolf korcsmáros nem adott neki, hanem ki akarta utasítani, amiatt, mert egy üveg pálinka terhelte a becsületét, amelyet a napokban emelt el a korcsmából *Rakovszky* távollétében. Összeszólalkoztak s *Rakovszky* úgy arcul vágta a kocsis, hogy ez lerogyott és meghalt.

— Kézfogó. *Gathi* Imre, a „Pesti Hirlap” belső dolgozó társa, eljegyezte *Mezei* Sándor lapszerkesztő leányát, Bertát.

— Vihar az Adrián. *Fiumei* tudósítók táviratozza: Az adriai tenger tegnap óta nagyon viharos. A kőd oly sűrű, hogy a hajók csak a legnagyobb elővigyázattal közlekedhetnek.

— Szerencsétlenség a vadászat után. Nagykárolyi tudósítók írja: *Kovács* Titusz, *Gorove* János tisztartója, vadászatról jött haza vendégeivel, a mikor *Faragó* János kerülő puskája véletlenül elszűlt s a töltés *Kovács* karjába furdott. A sebestülés oly súlyos volt, hogy *Kovács*ot, a ki iránt általános a részvét, a nagykárolyi kórházba kellett szállítani, ahol karját minden valószínűség szerint amputálni fogják.

— Nagy szerencsétlenség. *Düsseldortból* táviratozzák: *Oberhausen* és *Sterkrade* között az elmúlt éjjelen a vonat egy nyitva felejtett átjárónál elgázolt egy kocsi, melyen 17 ember ült. *Mérend* homburgi főerdőmester szörnyet halt, sokan súlyosan és néhányan könnyebben megsebesültek.

Ujévi üdvözlések.

Azok az ujévi köszöntők, amelyekről ebben a cikkben beszámolunk, nem nővük ki magukat nagy politikai szónoklatokká, mint a parlamenti pártok gratulációi. Ujévi köszöntők a szónak, hogy úgy mondjuk, naptáribb értelmében. Testületek, intézetek üdvözlők benők vezéreiket. Nem adnak anyagot a vezércikkíróknak, s többnyire nem egyebek, mint a vizitkártyára nyomtatott négy betűnek a parafrázisai.

Az ujévi üdvözlésekről egyébként itt tudósítunk:

A hercegeprimásnál.

Vaszary Kolos biboros hercegeprimásnál igen sokan jelentek meg. Az egyháznagyok majdnem mind megjelentek a hercegeprimásnál. A főpapon kívül megjelentek még *Perczel* Dezső belügyminiszter, dr. *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos, *Rudnay* Béla főkapitány s mások. A központi papnevelő intézet előljárósága testületileg jelent meg *Krizsán* Mihály pápai kamarás aligazgató vezetése alatt. A hercegeprimás *Krizsán* üdvözlő beszédére meleg hangon válaszolt, mely után hosszasan elbeszélgetett a tisztelgőkkel. Az udvari papság szerencsekívánatait *Walter* Gyula kanonok, irodaigazgató tolmácsolta.

A székes-főváros a miniszterelnöknél.

Budapest székes-főváros küldöttségét *Márkus* József főpolgármester vezette báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök elé. A küldöttség tagjai voltak: *Halmas* János polgármester, *Matuska* Alajos és *Rózsa-völgyi* Gyula alpolgármesterek, *Vaszilievics* János

tanácsnok, *Schweiger* Márton, *Medrey* Zsigmond, *Olhauser* Pál, *Scheich* Károly, *Osztóics* Mihály és *Freyberger* Pál. A főpolgármester beszéde során arra kérte a miniszterelnököt, hogy a székes-főváros szerencsekívánatait juttassa a trón számolyához és azután meleg szavakban fejezte ki jókívánatait, a miniszterelnök és az ősszminiszteriummal szemben. Báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök rendkívül szívesen fogadta az üdvözlést és kijelentette, hogy a székes-főváros nemzeti irányu fejlődését a lelken viseli és ez irányban kész a törvényhatóságot a legmesszebb menő támogatásban részesíteni. A küldöttség zajosan megéljenezte a miniszterelnök hazafias beszédét. Ezután báró *Bánffy* a küldöttség tagjaival szívélyes hangon társalgott és vett bucsut tőlük.

Az arany-szalagos ezüst-koszoru.

Még a nyáron, mikor a függtlenségi és 48-as párt a sajtószabadság érdekében oly bátran és kártatóan obstruált, a budapesti újságírók pártkülönbőség nélkül elhatározták, hogy valamely helyes formában kifejezik haláljukat és elismerésüket az obstrukciós vita rendezőjének, *Justh* Gyulának. Akkoriban abban állapodtak meg az újságírók, hogy ezüst babérokoszorut adnak át *Justh* Gyulának. Sajnos, az emléktárgy olyan sokáig készült, hogy mire egészen kész lett, a szituáció megváltozott. Most is volt obstrukció és azt is *Justh* Gyula rendezte, de ezért a második obstrukcióért már nem csak, hogy az összes újságírók nem fejezhették ki köszönetüket *Justh* Gyulának, hanem még a pártjabeli újságírók egy része is tartózkodik az elismeréstől. Így történt, hogy ma csak a függetlenségi párti újságírók egy része tisztelgett *Justh* Gyulánál az újv alkalmából s ezt az alkalmat fölhasználták arra is, hogy a sajtószabadságért arany-szalaggal ányujtsák. A küldöttség vezetője *Dienes* Márton volt. *Justh* válaszában kijelentette, hogy szívesen küzdött a nyáron társaival együtt a sajtószabadságért, mert hisz sajtószabadság, szólásszabadság és gyülekezési jog nélkül nincs szabadság.

A mliegyetem rektoránál.

Az újv alkalmából a királyi József-műegyetemen a tanács s a tisztviselői kar ma tisztelgett dr. *Warttha* Vincze rektoránál, hogy jókívánatait tolmácsolja, melyekért a rektor szép szavakban mondott köszönetet. Az üdvözlés után a rektor a tisztelgőket villásreggelire hívta meg.

A törvényszéknél.

A budapesti királyi büntető törvényszéknél a hivatalos üdvözlések ez idén elmaradtak. *Zsitvay* Leó, a törvényszék elnöke, a gratulációkat elkerülendő, meg sem jelent ma hivatalában. — A budapesti királyi polgári törvényszék bírái ma délelőt egyenkint üdvözltek elnöktüket, *Horváth* Ferenczet. — A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék bírái testületileg tisztelegtek elnökük-nél, *Nagy* Ödönnél. — A budapesti királyi büntető járásbírók és jegyzői gyönyörű albumszerű emlékvét nyujtottak át *Gajzágó* Manó királyi táblai bírónak, mint a büntető járásbírók vezetőjének. — A budapesti királyi ügyészség tagjai dr. *Baumgarten* Izidor királyi ügyész vezetése alatt tisztelegtek dr. *Fittler* Bálint főügyész-helyettesnél, aki azután a tisztelgőket mindjárt dr. *Hammersberg* Jenő főügyész elé vezette. Itt *Fittler* főügyész-helyettes tolmácsolta a budapesti ügyészi kar jókívánatait, míg a pestvidéki törvényszék ügyészségének nevében *Gegass* Gusztáv királyi ügyész mondott szép beszédet.

Az öreg honvédek a miniszterelnöknél.

Az 1848—49-es honvédegyesületek küldöttségét ma fogadta báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök. A küldöttséget *Balogh* Sándor alelnök vezette. *Balogh* Sándor az üdvözlő beszédében kiemelte azokat a nagy érdemeket, amelyeket a miniszterelnök az öreg honvédek ügye körül szerzett, amidőn nemcsak az országgyűléstől megzavazott hitelen tul részesíti segélyben a szűkölködket, hanem a már is kicsinynek bizonyult honvédmenedékház megbővítéséről is gondoskodott. Báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök meleg szavakban köszönte meg a küldöttség jó kívánatait s hasonlókkal viszonzván kijelentette, hogy ezentul is minden tőle kitelhető meg

fog tenni az 1848—49-es honvédek ügyeinek előmozdítására, különösen pedig a segélyre szorultak ellátására.

Pestmegyénél.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye központi tisztikara ma délelőtti tisztelgett *Beniczky* Lajos alispánnál. Az üdvözlő beszédet *Fazekas* Gusztáv főjegyző mondotta. Az alispán köszönő válasza után *Beniczky* Ferencz főispánhoz ment a tisztikar, a kihez az alispán intézett beszédet. Délben testületileg mentek a vármegyei tisztviselők *Perczel* Dezső belügyminiszterhez és *Bánffy* Dezső miniszterelnökhöz, hogy kifejezést adjanak a szerencsekivánságainknak.

A rendőrség a főkapitánynál.

Az államrendőrség tisztikara, mint minden évben, az idén is tisztelgett a főkapitánynál. A tisztikar nevében *Pekáry* József királyi tanácsos, főkapitányhelyettes intézett beszédet *Rudnay* Béla főkapitányhoz. Beszéde során a következőket mondotta: Minden rendelkezésben ott látni nyomát az ember-szeretet kultuszának, minden cselekedete és intézkedése arra int és oktat bennünket, hogy a rendőrség csak részben teljesíti feladatát, ha hivatását egyedül a törvényellenes cselekmények üldözésében és megtorlásában keresi és szünet nélküli példaadás által megtanít bennünket arra, hogy intézményünk nemesebb, eszményi célok szolgálatára, a segélyre szorultak, szegények és gyámolítandók felkeresésére és azoknak tettel és tanácsal való felsegítésére is hivatva van. Halás örömmel látjuk gyarapodni azokat az erkölcsi javakat, melyek méltóságod bölcs vezetésének nyomában sarjadzanak és melyeknek testületünk tekintélyének növekedését, anyagi helyzetünk fokozatos javulását és azt is köszönhetjük, hogy a közönség egyre több méltányossággal és jóindulattal szemléli működésünket és segít bennünket nehéz hivatásunk terheinek viselésében. *Rudnay* Béla főkapitány válaszában megköszönte a testület jó kívánságait s az alkalmat felhasználta arra, hogy elismerését fejezte ki a testület működése iránt. Egyben buzdította őket arra, hogy továbbra is csak magasabb etikai célokat szem előtt tartva teljesítsék feladatukat s kicsinyes tekintetekből eredő támadások ne hátráltassák meg.

A nemzeti színházban.

A szubvencionált színházakban elhangzott. Ujévi beszédek az idén sem voltak őszintébbek és komolyabbak, mint máskor, csak valamivel naivabbak. A nemzeti színháznak is, az operaháznak is sokkal ildomosabb tagjai vannak, semhogy ilyen alkalommal gorombáskodnának akár Huszár urral, akár gróf Festetich urral, csak Bercsényi vegyített a sok szinpadit, hamis padhosba egy-egy őszinte hangot.

Délben üdvözölte *Bercsényi* Béla a kartársai nevében gróf *Festetich* Andor igazgatót. Beismerte, hogy az elmúlt esztendőben *hibák estek*, amelyeket azonban őszinte művészi lelkesedéssel orvosolhatónak vél. gróf *Festetich* beszélt az elmúlt évben kiállott és az 1898-ban kiállandó viharokról és a homályos meteorológiai célzások után így folytatta: „Ugy kell tennünk, mint a gazda, aki *istenben bízik*, amikor rossz idő jár, sok az eső vagy nagy a szárazság, jégverés vagy sáskajárás, fagy, rozsda, filloxera. Ami virágainkat, csemetéinket is megcsipte a dér. (A csemeték alatt nyilván e színház fiatal akvizícióit: *Vizvári* Mariskát, *Kertész* Ellát, *Dóri* Margitot, *Nádai* Bélát értette, akik bizonyára nem érdemelték meg, hogy egy ujévi beszédben ilyen kegyetlenül exponálják őket.) Fáinkat — folytatta az igazgató — a vihar tépte, jégverés is bántott, tán gyújtogattak is! . . .” stb. stb.

Ez a beszéd a földmívelési miniszterium valamelyik gazdasági tudósítójának teljes becsületére vált volna: egy elsőrendű irodalmi és művészeti intézet vezetője ha mondja, odavaló, ahová *Váradi* Antal a rossz drámákat hányja. De hisz a nemzeti színházban a rossz drámákat is elszavalják.

A nemzeti színház tagjai azután átmentek az operába, ahol *Huszár* Kálmán kormánybiztost szintén *Bercsényi* Béla köszöntötte. E szavakkal kezdte:

— *Kerestük Méltóságodat a nemzeti szin-*

ház falai között és csak mikor nem találtuk, jöttünk ide át a csudiumi igán.

Ezután kérte a miniszteri tanácsost, hogy szüntesse meg a nemzeti színház és az operaház közt fennálló kapcsolatot, amely oly ádázlan az előbbi intézetre nézve.

Ez a beszéd *Huszár* Kálmánt lámató zavarba hozta (bár ő zavarát művészi kérdésekben már megszokhatta). Annyit kijelentett, hogy hivatalos állásánál fogva e kérdésben nem jelenthet ki semmit. Különben megköszönte a színészek jókívánságát.

A népszínházban.

A népszínházban *Porzsoló* Kálmánt, az új igazgatót, rendkívül lelkesült ovációkban részesítették a művészek. A színház huszonkét évi fennállása óta ma történt meg először, hogy a tagok új napján tisztelgették a direktornál.

Porzsoló *Szirmai* Imre üdvözölte tündetőn meleg hangon. Kiemelte, hogy az új igazgató már rövid idő alatt is mily jelentékeny sikereket ért el. A színház szemléletmást fejlődik napról-napra az ő előkelő és tapintatos vezetése alatt.

Porzsoló az üdvözlőre szellemes és tartalmas beszédben felelt. Többek közt ezeket mondta: „Ha egy színház élére áll egy ember, háromféle tőkével kell rendelkeznie: anyaggal, szellemmel és erkölcsi tőkével. Anyagi tőkével meglehetősen nagygyal jöttem e házba, szellemi tőkével meglehetősen szerényen vagyok megáldva, de tán elmondhatom, hogy bizonyos erkölcsi tőkét hoztam a színházba. Az az erkölcsi tőke, amire a színházgátnak szüksége van, áll a légy szivben és a kemény jellemben és azoknak a becsülésében, akikkel érintkezik. Láthatták eddigi rövid működésem alatt, hogy a két előbbi tőkét, az anyagit és a szellemi nem kímélem, csak hogy növeljem az erkölcsi tőkémét. Azt mondták jó barátaim, akik közt többen irigyeim lettek, mikor pozíciót változtattam, hogy nagy vagyont fogok gyűjteni a népszínházban. Ez a jövendölés már is beteljesedett, már gyűjtöm a vagyont: az ország legnépszerűbb művészeinek szeretetét. Ezzel a kincsesel fogok én majdan innen távozni. A szeretet hangján szólottak hozzám s én is azt mondom, szeressük egymást, nemcsak igazgató és tagok, hanem a tagok is egymást. A dicsőség hideg fény, melyet távolról nézni szép, de melegedni mellette nem lehet. Az a tapsvihár, ami itt a nézőtérén elhangzik, este a lámpákkal együtt elalszik, de az a baráti kézzorítás, amit egymással váltunk, az a szerető tekintet, mely egy baráti szemből ránk sugárzik s mely a szíven átrezeg, az becsesebb a muló dicsőségnél, annak édes emléke megmarad s bearanyozza a késő vénység szürke napjait is.”

A tagok lelkes éljenzése után még egy kedves jelenet játszódott le. A népszínház női tagjai ugyanis egy kedves és ötletes ajándékkal lepték meg az új direktort. Megtudták ugyanis, hogy kedvező állata a macska s ezért csináltattak egy macskával telepakolt nagy fotografiát, amelyen minden macskafejet egy-egy művésznő feje helyettesít. Ott vannak „a népszínház cziozái”: *Bla* Luiza, *Küry* Klára, *Náday* Ilonka, *Bárdi* Gabi, *Vidorné*, *P. Lukács* Juliska, *Gazsi* Mariska, *Margó* Czélia, *Balog* Etel, *Izsoné*, *Révi* Aurélie és *Bárfay* Margit. A kép közepén ott van az új direktor is egy egér alakjában, akivel a cziczák játszanak . . .

Az „Otthon” elnökénél.

Az Otthon írók és hirlapírók körének tisztikara, dr. *Radó* Antal főtitkár vezetése alatt, ma délután 5 órakor tisztelgett *Rákosi* Jenőnél, az Otthon elnökénél, hogy őt az évforduló alkalmából üdvözölje. Dr. *Radó* főtitkár beszédében, melyben arra kérte az elnököt, hogy továbbra is azzal a látkadatlan buzgalommal vezesse a kör ügyeit, mint amelyivel eddig tette és tartsa meg a tisztikart a kör tagjait továbbra is barátságában, megemlékezett arról a szakadásról is, mely a múlt évben, a millenniumi ünnepek lezajlása után, az Otthon körében beállott. A tagok egy része kivált és új újságíró-egyesületet alkotott. A kettéválás után is megmutatták — úgy mond — az újságírók, hogyha együttes működésre van szükség, egy táborba áll a két egyesület és ezt bizonyára mindig meg fogják tenni, ha szükség lesz rá.

Semmiféle bajt nem okozott tehát a kiválás, de azért mégis jobb szeretné, ha az ellentéteket, melyek nagyon csekélyek és alárendelt jelentőségűek, eloszlatva, egyesülne végre a két tábor. Beszédét az elnök éltetésével fejezte be. *Rákosi* Jenő elnök válaszában megköszönte a tisztikar szíves jó kívánságait és az újságírók ügyére áttérve, azt mondta, hogy a kettéválás oka az újságírók természetében, foglalkozásában keresendő. Az újságírók olyanok, mint a madarak: nem sokáig maradnak egy helyen, felröppennek, megleszállnak és közben mindig csoportokba verődnek. A mult megmutatta, hogy há kell, a különvált csoportok egygyé tömörülnek és így a különválásban nem lát veszedelemet. Kelleme-sőbb, jobb volna, ha ez a tömörülés állandó maradna, de ha ez nem lehetséges, az Otthon továbbra is haladni fog utján és teljesíteni fogja kötelességét. Kéri a tisztikart, támogassák őt továbbra is munkájában. Az elnök ezután barátságosan társalgott a megjelentekkel, mire a tisztelés véget ért.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Uj színház a fővárosban.** A kerepesi-uton egy újonnan épült palotában van elhelyezve az „Oroszi Caprice” mulató; a tulajdonosa *Rimanóczy* Kálmán. Oroszi tíz évre bérelte ki a helyiséget, de vállalta a defecitot küzdve nem számíthat hosszabb életre és így Oroszi a maga részéről szívesen felbontja a bérleti szerződést. A terv az, hogy a mulatóhelyet átalakítják színházzá s ennek igazgatója *Leszky* András, a jónévű direktor lesz. Jelenleg Aradon működik, budapesti színháza számára új társulatot szervezne.

* **Operaház.** *Lindó* Marcella, mint említettük, vendégszerepelt fog az operában. Szerdán az „Alvajáró”-ban, szombaton a „Lucia”-ban lép föl.

* **Három dalestély.** A következő napokra három érdekes dalestély van hirdetve. *Lehmann* Lili január 14-ikén tartja meg hangversenyét a Vigadó nagytermében. A jegyek tulajdoni része már is elkel; a megmaradt jegyeket *Méry* Béla 5, 4, 3 és 2 forintjával árusítja. — Szerdán, január 5-én lesz *Komáromi* Mariska dalestélye a Vigadó kistermében. A művésznő Mozarttól, Messagerától, Kern Auréltól, Griegtől, Massenetől, Chaminadetól, Tarnáytól, Szabadostól, Káldytól és Majortól énekel. Közben *Tarnay* Alajos zongorázik. — A harmadik dalestélyt *Fels* Stefánia rendezi a Vigadóban hétfőn, 3-ikán. Hangversenyében közreműködnek még *Wizter* Rezső énekes és *Pallos* L. Pál zongorázó. Ezt az utóbbi két estélyt a „Harmonia” rendezzi.

* **Ondricek Budapesten.** Már több év, hogy *Ondricek* Ferencz, a nagy hegedűs, utóljára Budapesten járt. Azóta megfordult Amerikában és Oroszországban mindenfelé nagy diadalokat aratva. Most ismét ellátogat Budapestre és január 19-én hangversenyt ad a Royalban. Jegyek *Méry* Bélánál kaphatók.

* **Egy nő-poéta szomorujátéka.** *Werner* Kraft néven szerepel a színlapon az a fiatal hölgy, akinek egy verses tragédiáját a római világból most bemutatták a berlini Friedrich-Wilhelmstädter színházban. A szerző egy berlini elhunyt lelkész leánya és atyjának kedveltsége neki is biztosította részben a közönség szimpátiáit. Darabjának címe „*Agrippina*” és három világnézet küzdelme van benne feltüntetve: a római, germán és a keresztény világnézet. E tárgyhoz nincs elegendő ereje; a germán hit-séget és a keresztény gondolkodást bajos ilyen diltánszerű versekben magasztalni.

* **Az olasz opera-szezon.** Karácsonykor nyílik meg az olasz dalműszínházakban a voltaképeni szezon. Az elmúlt esztendő folyamán épen a legkiválóbb muzsatemplomokban szüneteltek az előadások. A *milanói* Scala-ban azért nem játszottak, mert a város képviselőtestülete és a páholybélők összetűztek azon, hogy az utóbbiak nem akartak több hozzájárulni a színház szubvenciójához. Jókendő emberek a Scala ajtajára plakátot ragasztottak gyászkerettel. *Modenában* meglehetősen tetszett Massenet „*Manon*”-ja, *Triestben* még sokkal jobban *Saint-Saëns* „*Samsen* és *Delila*”-ja. *Boito* „*Melisztofeles*”-ét *Flórencében* és *Ferrarában* barátságosan fogadták, *Bariban* azonban

szomoru sorsra jutott; ott a tenorista oly botrányosan énekelt, hogy a belépti díjat vissza kellett fizetni. Puccini „Bohémjei“-t a velencei Fenice-színházban és Mantuában elég rokonszenvvel kísérték. A legnagyobb skandalum azonban a római Argentina-színházban esett. Jelen volt Margeritha királyné, a trónörökös és valamennyi királyi herceg. A nézőtér fényes látványt nyújtott. Egy énekesnek, akinek maskja nagyon borzalmas volt, a közönségből oda kiáltottak: „Tiburzi! Tiburzi!“ Ez a Campagna Romana egy ismert brigántjának a neve. Ha a királyné nem marad ott végig az előadáson, még csunyább botrány fejlődik.

VIDÉK.

• (A fiumei választások.) Dr. Gaál Tibor kormányzóhelyettes csak a hivatalos értesítést várja, mely a nemrég megválasztott városatyák mandátuma felett fog határozni, ha ez megérkezik, akkor össze fogja hívni a gyűlést, melyen a városatyák leteszik a hivatalos esküt és megválasztják az új polgármestert. Több, mint bizonyos, hogy a reprezentanza újból dr. Maylender Mihályt fogja megválasztani. Az új polgármester az esküt az új kormányzó kezébe fogja letenni, aki akkorra már elfoglalta állását s az eskü letételére külön reprezentanza ülést fog összehívni, melyen ő maga fog elnökölni. Miután pedig gróf Szapáry László kormányzó csak jövő hó elején foglalja el állását, Fiume új polgármesterét január hó 8-án táján választják.

* (Aradlak a kormány mellett.) Az aradvárosi és aradmegyei szabadelvű párt az újévi üdvözlések alkalmával tüntetőleg állást foglalt báró Bánffy Dezső miniszterelnök és a kormány mellett. Az aradvárosi szabadelvű párt nagyszámu küldöttsége az újévi reggelén 9 órakor megjelent Kristyóri János pártelnöknel, kit Lendvay Sándor tükár lendülettel beszéddel üdvözölt. Innen a párt Kristyóri János elnök vezetése alatt Varjassy József tiszteletbeli elnökhöz vonult, ki az üdvözlő beszédre mondott válaszában utalt a mai válságos politikai helyzetre, hogy a parlament amaz elenyésző csekély töredékével szemben, mely a parlamenti működés megakasztásával a kormányt meg akarja bukítani és az országot alkotmányon kívüli állapotba akarja helyezni, a szabadelvű pártnak hatványozott erővel kell támogatni a kormányt. Majd Fábrián László főispánnal, báró Bohus István és Vásárhelyi Béla főrendiházi tagnál, mint a vármegyei szabadelvű párt elnökénél, illetve alelnökénél jelentek meg s a kormányt és város a képviselőjét, Hieronymi Károlyt táviratilag üdvözölték.

* (Feljelentés az esztergomi tisztviselők ellen.) Esztergomi tudósítónk szenzációs hírt közöl velünk. Az ottani főkapitány ügyésze Esztergom vármegye alispánjánál Malina Lajos polgármester, Dóczy Antal számvevő és Hoffmann Ferenc pénzügyi tanácsnok ellen hivatalos hatalommal való visszaélés, nyílt törvénysértés és Esztergom város, valamint a főkapitányi vagyon szándékos megkárosítása miatt fegyelmi feljelentést tett. A hivatalos hatalommal való visszaélést állítólag a helypénz beszédése körül követték el. A feljelentés a városban nagy meglepetést kellett.

* (Eger fejlődése.) Eger város képviselő-testülete a mai napon Jankovics Dezső polgármester elnöke alatt ülést tartott. Napirend előtt bejelentette a polgármester, hogy több fontos városi ügyben Budapesten járt. Kérésére a kereskedelemügyi miniszter megígérte, hogy a füzessabony-egri szárnyvonal mizerián segíteni fog, jobb kupékat és használható gépeket ad erre a vonalra. A vallás- és közoktatásügyi miniszter biztosította, hogy a felsőbb leányiskola a jövő tanévben okvetlen megnyílik; Vértessy királyi táblai elnök pedig Eger város részére igazságügyi palota építését helyezte kilátásba. Mindezeket a dolgokat nagy lelkesedéssel vették tudomásul. Majd az új város ház építése került tárgyalás alá. A Windt István renaissance-stílusú tervét fogadták el egyhangulag. Ha ez a ház az arad megépül, akkor még a tavasszal hozzáfognak az építkezéshez, mely 113.000 forintba fog kerülni. Ezt az összeget amortizációs kölcsönre akarják felvenni.

Viharos megyegyűlés.

Sehol az országban annyi szenvedélytel, annyi hevességgel nem tárgyalják a közügyeket, mint Hont vármegyében. Izgalom, zenebona, torzalkodás napirenden van ott, kárára a társadalmi életnek és kárára a közdolgozatnak.

Évek óta soha nem lohadó gyűlölettel áll szemben egymással a megyei párt és az Ivánkák vezérlete alatt álló honti ellenzék.

A legközelebbi összetűzésről tudósítónk a következőket írja:

Hont vármegye törvényhatósági bizottsága december 29-én Horváth Béla főispán elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott.

A tárgysorozatban sok érdekes ügy volt, miért is nagy számmal jelentek meg a bizottsági tagok.

A gyűlés megnyitása után az elnök főispán felolvastatta a pénzügyminiszter leiratát, melyben Hont vármegye számára Ipolyság székhelyi pénzügyigazgatóság felállítását helyezte kilátásba. A pénzügyigazgatóság felállítása leghőbb vágya, legvitalisabb érdeke a hontiaknak, így elképzelhető, milyen örömmel töltötte el ez a bejelentés a jelenvöltek; vége-hossza nem volt a pénzügyminiszter és a főispán éltetésének.

Konkoly Thege Sándor képviselő lelkes szavakban tolmácsolta a nagyközönség örömet és háláját, és indítványozta, hogy a pénzügyminiszterhez köszönetet mondó deputációt küldjenek, Horváth Béla főispánnak pedig, kinek kizárólag köszönhető ez a kedves újévi ajándék, jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. Erre Ivánka Zsigmond állott fel és kijelentette, hogy ez nem annyira Horváth Béla főispán, mind inkább gróf Zichy Jenő érdeme, de a jelenvöltek Konkoly indítványát egyhangulag, nagy lelkesedéssel, elfogadták.

Ekkor a folyó ügyeket kezdték tárgyalni s a tárgyalás oly simán, mondhatni kedélyesen indult meg, mintha nem is Hontban ülésznének.

Kiseb vita csupán Tóth Lajos, volt főjegyző nyugdíj visszatérítési ügyénél támadt, mely csak akkor mérgesedett el, mikor Horváth Béla főispán időközben Czibulya László alispánnak adta át az elnöki széket.

Az ellenzék, Ivánka Zsigmond ama közbekialtásával: „ahá, most kezdődik a basáskodás!“ harci madót fuvott.

Az árvaszéki nyilvántartó számára javaslatba hozott 150 forintos jutalom megszavazásánál, Ivánka Zsigmond megtámadta a vármegye tisztviselői karát, továbbá a községi jegyzőket és falusi birákat.

Beszédét a jelenlevők heves ellenmondásokkal szakították félbe, az elnök főispán pedig rendreutasította.

— A rendreutasítást zsebre vágom, de folytatom! — szölt Ivánka Zsigmond.

És csakugyan folytatta. A tisztviselőkről azt mondta, hogy a népet kiszípolozzák.

Erre már az egész terem forrongani kezdett s az elnök ismét rendreutasította; midőn továbbra is hasonló módon beszélt; tőle a szót megvonta; de Ivánka tovább is heveskedett, mire az alispán így szólt:

— Öntől megvontam a szót; üljön le és hallgasson!

Erre már Ivánka László is felugrott és mindketten hevesen tiltakoztak az elnöki intézkedés ellen, Ivánka Zsigmond pedig így szólt:

— Nekem még Majthényi sem mondta, hogy üljek le, annál kevésbbé fogja ezt mondani egy Czibulya. Hallgasson maga, kikérem az ilyen hangot, kövesse meg magát.

Ez összetűzésre még a közgyűlés leghiggadtabb tagjai is felugráltak helyeikről s a szenvedélytől izzó két tábor farkasszemmel nézett egymással.

A nagy zajban alig lehetett kivenni a tiszti főügyész indítványát, ki Ivánka Zsigmondot széksértésért száz forintban kérte elmarasztalni. Ebben a pillanatban lépett a terembe Horváth Béla főispán és újra elfoglalva az elnöki széket, átvette az alispánnak a történetekre vonatkozó jelentését; mely után felszólította Ivánka Zsigmondot, hogy fentartja-e sértő szavait, mire Ivánka kijelentette, hogy neki sem most, sem máskor sértő szándéka nem volt.

Ezt a mentséget úgy az alispán, mint a tiszti ügyész tudomásul vették, kellő elégtételnek elfogadták és ez utóbbi indítványát visszavonta.

Ezek után a közgyűlés simán befejeződött.

A közgyűlést Schiller Antal pártelnök tiszteletére, királyi tanácsosi czimvel történt kitüntetése alkalmából, 100 terítékű bankett követte, amelyen úgy az ünnepeltre, mint a főispán és alispánra számos pohárköszöntőt mondtak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A szerb-eleméri parasz zendülés. Nagy port vert fel ez év tavaszán a szerb-eleméri parasz zendülés, amelynek négy emberélet esett áldozatul. E zendülés dolgában a nagybecskereki törvényszék e hó 17-ikére tüzte ki a végtárgyalárt, mely a beidézt tanuk nagy számát tekintve, valószínűleg két-három hétig is el fog húzódni.

A törvényszék szándékos emberölés, hatóság és magánosok ellen elkövetett erőszak büntette miatt tizenkét parasztot helyezett vád alá. A vádhatározat a zendülés előzményeit a következőkben ismerteti.

Ezelőtt 8 évvel a torontálmegyei Szerb-Elemér község képviseletében annak bírása, Iszakov Misa és Löwi Ignác nagybecskereki lakos között, aki Eleméren Dániel Augusztának, a kereskedelmi miniszter anyjának mintegy 4000 holdnyi birtokát bérben bírja, az a szóbeli megállapodás jött létre, hogy a község lakói a Löwi által bérelt területen levő utakon szabadon közlekedhetnek, s viszont a bérlő is jogosítva lesz gazdasági gépeit a község tulajdonát képező legelőn keresztülvitetni a Dániel-féle birtokra.

Ezt a jogot mindkét fél háborítatlanul gyakorolta ez év tavaszáig.

Ekkor azonban Löwi Ignác a bérlő területén való keresztüljárás a szerb-elemérieknek megtiltotta s tanyáinak útjait elzáratta.

Ennek aztán az lett a következménye, hogy midőn múlt évi július hó 9-án Löwi Ignác gazdasági ispánja arra kérte a község bíróját, hogy tekintettel a rendes utakon levő nagy száru, engedje meg a gözcseplőgépeket a községi legelőn átszállítani, a község bírása keréken elutasította.

Löwi erre Dániel Ferenc főszolgabírótól kért engedélyt, aki utasította a község bíróját, hogy a gépek átszállítására vonatkozó intézkedéseket haladéktalanul tegye meg. Ez azonban még aznap hivatalosan értesítette a főszolgabíró, hogy rendelete végrehajtásában a község lakosai megakadályozzák.

A főszolgabíró a csendőrséget hívta fel rendelethe fogantatására, mire Walfert Ferenc őrsvezető és Agoston Béla csendőr a helyszínen meg is jelentek. Ott azonban oly nagyszámu ellenszegülő tömegre találtak, hogy kérésükre a nagybecskereki csendőrparancsnokság még négy csendőrt küldött Szerb-Elemérrre. Ezek aztán felszólították a parasztokat, hogy békésen oszoljanak szét, különben közéjük lönek. A tömeg azonban egyre fenyegetőbb állást foglalt el, úgy, hogy a csendőrök szavuknak álltak és a zendülők közé löttek.

E pillanatban a parasztook megtámadták Walfert Ferenc őrsvezetőt és Agoston Béla csendőrt s addig verték, míg csak élet volt bennük. Az ellenszegülő parasztook közül Adamov Rada és Birkenheuer Miklós lettek áldozatai a zendülésnek.

A végtárgyalás elé, mely január 17-én lesz, nagy érdeklődéssel néznek egész Torontálmegyében.

SPORT.

— Vadászatok gróf Zichy Jenőnél. Gróf Zichy Jenő birtokain egymást érik a nagyszabásu vadászatok, melyeknek érdekes központja a gróf fejedelmi vendége: Milán király. A legközelebbi napokban Fehérmegyében Zichyfalván, Hőrcsökön, Ödönben és Szent-Iványon vadászott a társaság, melynek tagjai Milán király, Elek Gusztáv ezredes, gróf Wurmbrandt Károly, gróf Klebersberg Hugó, gróf Zichy János, Scherer Kamilló, gróf Zichy Ferraris Manó, Boda Sándor, báró Gomonens altábornagy, báró Rosenthal Henrik, ifj. gróf Zichy Ödön, gróf Zichy Ráfael, gróf Hessestein Vilmos és a házigazda. Vadászatok december

14-től december 25-ig. Terítékre, illetve aggalokra került 2360 fűzán és nyul, 86 darab fogoly, 64 darab gyöngytyúk, 6 darab róka, 3 ózbak. *Milán* király ma ismét Budapestre érkezett, hogy gróf *Zichy* Jenővel és társaival, ennek biharmegyei uradalomban, sőt vadakra vadásszék. A magaski vadászatokra az említettek kivül hivatalosak: gróf *Lázár Imre*, *Lovassy Ferencz*, *Beóthy Attila*, *Felegdy József*, *Juricskay Zoltán*, *Juricskay Dezső*, gróf *Széchenyi Géza* és gróf *Széchenyi Viktor*.

† **Hajtóvadászat.** A jakabfalvai herceg *Pálffy*-féle uradalomban nagy hajtóvadászat volt a napokban, melyen résztvettek: *Pálffy Miklós* herceg és neje, *Kinszky Rudolf* gróf és neje, *Meran gróf* és neje, *Zichy Sarolta* grófnő, továbbá *Pálffy S.* gróf, *Zichy Pál* gróf, *Károlyi Alajos* gróf, *Wenckheim István* gróf, *Mr. Findley* angol követ, *Walterskirchen* Károly báró és *Bacsák Pál* jósággormányzó, kik összesen 3850 nyulat, 3 ózet és 600 szárnyast lőttek.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Küntetés. A király *Gróf Ferencz* gyulai plébánosnak a mayki címzetes prépostságot adományozta.

Kinevezések. A király *Michalovits* Gábor németborsáni járásbírói albirót a fohértemplomi törvényszékhez bíróvá, *Kecskaméthy Géza* balassagyarmati járásbírói albirót az ipolysági járásbíróshoz járásbíróvá; a belügyminiszter dr. *Ebergényi Sándor* főispáni titkár ezen minőségében a IX. fizetési osztályba, a pozsonyi ítélőtábla elnöke *Moravék Gyula* szegedi joghallgatót ezen kir. ítélőtábla területére díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Piláth Anna* bilkei állami elemi iskolai rendes tanítót jelenlegi minőségében a csongrádi állami elemi iskolához áthelyezte.

Jóváhagyott alapszabályok. A Torda-Aranyos vármegyei általános tanítótestület módosított alapszabálytervezetét a vallás- és közoktatásügyi miniszter; a polgári iparosok temetkezési társulatának alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Az ügyvédi kamarákból. A miskolci ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy *Szeremley Lajos* miskolci ügyvéd, elhalálása következtében, az ügyvédek listájából kitérített s ügyvédi iratai és értékei őrzésére s a halaszthatatlan teendők ellátására gondnokul dr. *Molnár Gyula* miskolci ügyvéd rendeltetett ki.

Pályázatok. A szilvási főbányahivatalnál sömázsatiszti; a butyini (Arad) pénzügyigazgatóságnál adóhivatali gyakornoki; a marosújvári sóbányahivatalnál szülésznoi; a pozsonyi pénzügyigazgatóságnál adóhivatali segéd; a hajduböszörményi (Debreczen) járásbírósnál járásbírói; a nagy-bereznai (Beregszász) járásbírósnál aljegyzői; a szegedi törvényszéknél bírói állás van üresedésben.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

H. J. Makó. A kérdéses munka magyar fordításban nem jelent meg; de annak idején bőségesen tárgyalták a mi napilapjaink is. Különben sem volt az önálló kötet, hanem csak egy francia folyóiratban megjelent közlemény.

R. S. Budapest. Hogy az illető miniszter urnak hány gyermeke van, bizonyosan nem tudjuk, de mindenesetre van legalább öt; mert ez a család és a Szmercsányi család, úgy el van szaporodva, hogy a tisztii cím- és névtár tanúsága szerint, a hivatalnokok seregének 20 százalékát ez a kétfamília adja.

T. M. Szolnok. Köszönjük a szives jóakaratot. A becses ígéret beváltását minél előbb és minél gyakrabban kérjük.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, január 1. A „Wiener Zeitung” közli a pénzügyminiszter és az osztrák-magyar bank közt 1897. december 31-én létrejött egyezményt, amely az 1897. december 30-án kelt császári rendelet alapján a bankszahadalmat 1898. december 31-ig meghosszabítja.

Budapesti ártéktözsde. A mai ujesztendei magánforgalom teljesen üzletelen volt.

Magyar értékpapír kibocsátása külföldön. A győr-sopron-ebenfurti vasut most bocsátja nyilvános aláírásra a német piacokon azt a 3 és fél millió aranyforint összegű 3-százalékos elsőbbségi kötvényt, amelyek kibocsátására tavaly nyert engedélyt. A kölcsönből 2.814.200 forint fordítatik a Fertővidéki vasut részvényeinek megszerzésére míg a többi beruházásokra fordítatik. Az aláírási ár 78 3/4%, ami, tekintettel arra, hogy 3-százalékos címletekről van szó, megfelelő kurzusnak mondható.

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE. (43)

— Fehér lett, mint a fal és egy szót se szólt — hanem levett a falról egy puskát és odaszegte a mellének. Én összekulcsoltam a kezeimet és behunytam a szememet, ekkor hallottam, hogy káromkodott egyet, és a puskát a vállára vetve, elrohant. Azt gondoltam magamban: most az apámat el akarja tenni láb alól! — és amint, a két vérebbel, a felvonóhid felé láttam futni, a parkon és a rókaúton keresztül gyorsan a faluba rohantam, figyelmeztetni az apámat, hogy élete veszedelemben van. Ha otthon lett volna, már nem menthettem volna meg, de Mérékeléknél ült a „Fekete sas”-ban. Még éjjel összeverbuvalta a falubelieket s most olyan részegen feküdt ott, mint egy állat. — A Fekete Sasba nem fog érte menni, gondoltam, — de meg már késő is lett volna, mert Merckel ur és a többiek is mind, tudták már a dolgot és nagy hűhót csaptak, mikor engem megláttak és erőszakkal szólásra akartak bírni, de én a nyelvemet véresre haraptam és hallgattam. Akkor aztán elbocsátottak, én pedig a nagyságos ur elé futottam és a lábaihoz vettem magam és mondtam: Kimélje meg, hiszen ugy sem használ már semmit, hiszen a világ ugys tudja már. — Ekkor olyat rugott rajtam, hogy ajultan rogytam össze, de apámat azontul nem bántotta többé... És azután, tizen-négy nap mulva egy csendő jött értem és elvitt a Fekete Sasba. Az ivóban öt-hat előkelő idegen ur ült, köztük volt ez a mai tanácsos ur is, és bezárták mögöttem az ajtót és elkezdtek faggatni... Legjobban szerettem volna sirva fakadni, de erőt vettem magamon és mondtam, hogy apámnak szokása a kelletnél többet inni, bizonyosan rossz álma lehetett... De ekkor megmutatták a zacskót, melyet az apámtól elvettek. — És ekkor, uram, ... azt mondtam, hogy a pénzt azért kaptam... mert én — Elhallgatott, kezeibe rejtette arczát, melyet a szégyen sötét pírral borított. — Folytasd! — rivalt a leányra és összeszorította a fogait.

— Ők ugyan nem hittek nekem, de megláthatták rajtam, hogy belőlem ugy sem fogják kivenni az igazságot és nem is faggattak tovább. Aztán halkan tanácskozni kezdtek, de nekem jó fülem van, mindent megértettem... Hogy börtönbe zárjanak-e, ahol aztán megtanulnék beszélni, hogy a nagyságos urat tartóztassák-e és ilyeneket és aztán ismét mások szerint szégyenére válnék a kerületnek, ha ilyesmit a nagy harangra akasztanának és hogy Poroszország egész keleti része, meg volna becsületlenve és miután tényleges bizonyíték nincsen, az egész dolog homályban maradna — valami más néven is nevezték, de arra a szóra én már nem emlékszem.

— És aztán elmegettél?
— Igen. Merckel ur azt mondta, hordjam el magam, mert megfertőztetem az egész házat.

Csend lett, aztán Boleszláv hirtelen felhajtott két-három pohárral a nehéz borból és mondta:

— Most az éjszakát — a tüzvész —
Ekkor a leány felszökött helyéről és ijedt szemekkel meredt rá.
— Én beszéljek... a tüzről?
— Amennyire emlékezni tudsz rá.
— És mondjak... még... mindent... uram?

— Mindent.
— Uram... azt én nem tudom!
Mint a halálra rémültnek kiáltása, úgy hangzottak szavai.

— Mit jelentsen ez?
Boleszláv is föl pattant és tágranyított szemekkel bámult a leányra.

Regina összekulcsolta kezeit és így szólt:
— Én önnek mindég engedelmeskedtem, uram... Meg sem mukantam soha és nem panaszkodtam soha... Mindent megteszek, amit parancsol és ha ön azt mondja nekem: Menj, kövessd agyon magadat, azonnal megteszem... De ezt az egyet ne kívánja tőlem, szívem mélyéből kérem önt.

Csodálkozó haraggal nézett Boleszláv végig rajta. Annyira megszokta nála a föltétel engedelmességét, hogy meg se érthette akaraterejének ezt a hirtelen föllobbanását... Egyszerre véget ért volna hatalmas fölötté...? hát nem volt határtalan, miként ő képzelte?
— Ez az asszony nem maga tette-e magát rabszolgájává? Nem adta-e el magát neki és házának testtel és lélekkel? Most egyszerre saját akarata is volna?

Agya vérbe borult. Szemei kidülledtek.
— Akarom — — — rögtön, nyomban!
A leány a falhoz huzódott. Az üldözőtt vadmacska fényével lángolt szeme a sötétből.
— Nem teszem, szólt daczosan.

A brutalitás, az átöröklött, ébredt föl Boleszlávban. A bor is megtette a magát. A leányra rohant és mellen ragadta.

Kabátjáról lepattantak a gombok, ahogy Boleszláv megmarkolta. Ragyogón pihegett elébe keble. Szemei ködbe borultak...

„Megfojtsam, vagy megcsókoljam?” — kérdezte magától és a leány nyakához nyúlt.

Most, halálos félelmében, a leány védekezni kezdett. Mint vaskapcsok, furódtak bele kezei Boleszláv vállába... Minden erejét össze kellett szednie, hogy a leány izmainak ellentállhasson.

És csendes birkózás kezdődött közöttük, Perczekig tartott és nem akart vége szakadni... Elkeseredettnek, sőt kétségbeesetnek látszott olyan volt, mintha életökért küzdenék e harcra és mindig csak játék lett belőle... A birkózók közül egyik sem tudta már, hogy miért viaskodnak. Vérben forgó szeme a leányt kereste. A leány keble egészen átizzadva, Boleszláv kebléhez nyomult. Kettőjük lehelete összefolyt. Szorosán átfogozva, ide-oda támolyogtak, míg aztán a leány térdre bukott... De nem merült ki, hanem magához próbálta rántani Boleszlávot.

Egy pillanatig néma küzdelemben, álomittasan néztek egymás szemébe. Remegés járta át a leány testét és a küzdelem közepette, egyszerre csak arczát a kézre fektette, amelyel küzdött.

Boleszláv látta ezt — és látta a leány szemeit ijedt tüzzel arczán függni és látta elibe virulni szép, elvadult arczát.

— Megátkozva már ugys vagytok — villant fején keresztül.

Ekkor egy sóhajjal lehajolt Reginához — és megcsókolta az ajkát.

A leány hangosan felsikoltott, magához szorította őt és fogait belevéste Boleszláv ajkába... Aztán fáradtan visszahanyatlott és keményen odavágta fejét a padlóhoz.

Egészen kábultan bámult a leányra. Mint egy halott feküdt ott, csak melle kapkodott levegő után. Boleszláv ajkai véreztek. Könynyedén letörölte a nyelvénél.

Mi lesz most?

— El ebből a házból — el, el, még mielőtt feláll, kiáltott bensejében egy hang. A falról lekapta kabátját, felcsapta prémsapkáját és menekült ki a téli éjszakába, mintha boszorkányok üldöznék.

De nem menekülhetett a leány elől, mindenüvé magával huzozta őt, bárhová futott is. Keblében tombolt, veret korbácsolta és idegeiben zúgott fiatal érzékeinek vad hajszája.

Az erdőbe rohant. A hideg nem hűtötte le, a sötétség meg nem nyugtatta.

Nem volt számára menekülés — nem volt?

Eszébe jutott a lelkészak. Gunykaczagás tört ki ajkai mögül. — Hiszen Heléna már akkor borzadva riadt vissza tőle, amikor még tiszta lélekkel lépett elibe. Mit lenne Heléna ma, ha ő megátkozva és bűnösen, a közelebe merészkednék?

És mégis — minden ami egy évtizeden keresztül jó és derült és nyugalmas volt benne, azon a darabka földön talált otthonára. Megtilthatták-e neki, hogy a fényesség ama hajlékához meneküljön, bárha onnét ezerszeresen is átok áradt feléje, mely ilyen sötétséggel sujtotta?

A falu felé indult, majdnem akarata ellenére.

(Folytatása következik.)

SZÍNHÁZAK.

Budapest, vasárnap, 1898. január 2-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Délután fél 8 óraker mérsékelt helyárakkal:

Általános Lélektudomány.

A fősvény.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Molière.

Este 7 óraker rendes helyárak mellett:

Évi bérlet 2. Havi bérlet 2.

Clémenceau.

Színjáték 5 felvonásban. Irta: De-mas Sándor és D. Arlos Amund.

Személyek:

Clémenceau, Páris K. Clémenceau, Mihalófi Constantia, Naclay Dobrowska, gólné Helvy L. Éva, leánya Márkus E. Voinov Szergej Horváth Franciska Tóth László Lésperonné Szacsavayó

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Évi bérlet 2. Havi bérlet 2.

Bohéme.

Opera 4 felvonásban. Szövegét (Murger nyomán) írta és zenéjét szerzerzte Leoncavallo Ruggiero. Fordította Radó Antal.

Személyek:

Marcel Larizza Radolf Beck Bohuanard Takács Colline Várady Harbemucho Kornai A kis gróf Mihalófi Cécilia Dalozsi Durand Kertész Az I. emeleti ur Ney D. Egy paraszt Kiss Muzette Abrányiné Mimi Wagner M. Koffemia Valenti V. Fekete de Ponty B. Kárpát Feszterkeskedő Fekete

Kezdete 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Délután fél 3 óraker bérleten kívül, mérsékelt helyárakkal:

Blaha Lujza asszony mint vendég

A falu rossza.

100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti népszínjáték dalokkal 3 felv. Irta Tóth Elek. Zenéjét Károl Gy.

Személyek:

Feledi Gaspár Horváth V. Lajos Szirmai Boriska Gázi M. Bálki Teresi P. Lukács J. Góndör S. Kiss M. Fünura Rézsi Blaha L. Kónya kántorantitő Ujvári János Pista Szabó A. Gónaszné Siposné Cserebogár Józsa Bortalan Czene cigány Tollagi Varnay Adus

Este fél 8 óraker rendes helyárakkal:

Kukta kisasszony.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Márkus József. — Zenéjét szerzerzte Szabados Béla.

Személyek:

Krisztoforó Németh Lilla Z. Bárdi G. Liza grófné Naday Ilona Miss O'Neel M. Csintai Zs. Arzen gróf Szirmai Buk Leobald Kassai Piki gróf Gázi M. Diácesz grófné Vidorné Palacsintási báróné Bartha M. Félix pincér Lubinszky Misi Tollagi

Színházi műsorok a 15. oldalon.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Délután fél 3 óraker mérsékelt helyárakkal:

A valóni nász.

Színjáték 4 felvonásban. Irta: Gunglhofer L. és Brociner M. Fordította Kürty E.

Személyek:

Fortunát Demeter Gál Adél, neje Hunyadi M. Janel, fiák Góth Notara Anasztáz Györgyi Pogdán Mihály Barfi Zse, neje R. Rostagni Pfa. leányok Molnár R. Górvai Márai Csuka Pantasi Fenyvesi Alcinna Rónaszéki Lyilla, neje Cséka J. Nizetti, képviselő Décsi Olcsa Tapolczai Grímaphelt, bankár Gyúzó L. Fái Sz. zandá

Este fél 9 óraker rendes helyárak mellett:

59. szám. 539. szám.

Coullisset ur!

Bohózat 3 felv. Irta: Ernest Blum és Raoul Tsché. Fordította Mihaló József.

Személyek:

Coullisset Hegedűs St. Castet tábornok Márai Gaston de Brionns Ráthonyi Rosine Molnár Lucien Tapolczay Louise Kalmár P. D'Esparvillóné R. Rostagni Alfredpe Nikó L. Annette Munkácsi M. Baptiste Szóke Benoit Szép Előb játékos Décsi Második játékos Nánássy De Pontalierné K. Bodor E. Kis leány Hódossy L.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Délután fél 3 óraker mérsékelt helyárak mellett:

Peleskei nótárius.

Eredeti bohózat dalokkal 3 szakaszban, 12 képben. Irta: Gául József. Zenéjét szerzerzte: Thern.

Személyek:

Zajtay István Boross E. Klára P. Vidor H. Boczor Gázi zentniklóssy Bíró Márai J. Rejtor Ferenczy K. Kisbirtó Iványi A. Ejtör Kunossy E. Hivóné Serlegi I. Hébén A. E. királyneje Szilassy Tóti Dorka Tóti Dorka Tóti Dorka Mogyósi biztos Tóth L. Szigor Laci Bátori I. Szigor V. Egy haramia Szilassy Pálásthy Botos Somogyi Fűredi bíró Könyei Fűredi bíró Pálásthy Marezsi Környei Pálásthy Pálko Környei Pista Herezsi Zsuzsi Gombaszógi Panni Balla Zajtay Fűredi Hatmi Somogyi Késérú Balázs Iványi Edecs

Este fél 8 óraker rendes helyárakkal:

Ifjúság.

Dráma 3 felvonásban. — Irta: Halbo Miksa. Fordította: Szomaházi István.

Személyek:

Hoppe, plébános Molnár L. Anna Somló E. Amundus Sziklai K. Schlgorszki Gergely Székely S. Hartwig György Fűredi Béla Maruscsika Fodor K.

„OLYMPIA“ magyar mulató

Kerepesi-ut 63.

Mindennap változatos műsor. Fernando zeneművészek. — The Winthon zenébözők. Piccardi nővérek nemzetközi táncosnők.

Uj! Nőfuttatás Uj!

énekes bohózat.

Kezdete 1/2 9 óraker.

Belépő díj: 1 frt, 80 kr. és 50 kr.

Reggel 5 óráig nyitva.

Mi okozhat nagyobb örömet, mint egy gazdagon díszített karácsonyfa?

Bámulatos olcsó karácsonyfadíszítményeit, melyek több éven keresztül alkalmazhatók, ajánlja a többször kitüntetett régi hírneves cég:

Bisenius Ferencz Károly.

Egyedül mklár: Bécs, I., Singerstrasse 11.

Kérem a címre ügyelni, mert hasonló hangzású cégekkel nem állok összeköttetésben s fióküzletem nincsenek.

1 gyűjtemény 100 darab pompás karácsonyfadísz, egy plasztikus karácsonyfaalkalakkal 12.75. 1 gyűjtemény 128 darab ugyanily díszszel és nagy gyémánteslággal a fa tetejére 8 frt 75 kr. 1 gyűjtemény 150 darab díszszel, 100 db plasztikus angyal, selyemruháva és harsónával 6 frt 75 kr. Igen csinos díszítmények, előhízelton hó granoból, 10 darabonként 75 kr. 1 frt, 1 frt 20 kr., 1 frt 50 kr. Szabadalmazott gyertyatartók, tucszonként 8, 18, 30, 48, 60 és 75 kr. Díszlámpák, aranyban, ezüstben vagy bronzban 10 méterenként 75 kr. Hégyespeit keltés csomagolásban 12 kr. Jégcsapok 15 kr. Igen jutányos díszdíszítmények trefás tombolák részére, 16- és meléknyereményekkel, nyereményenként 1000 forinttal. Veszélytelen szobafűzők karácsonyra és szilveszterre, gyűjteményenként 60 kr., 1 frt 20 kr., 2 frt 50 kr., és 4 frt

A legkedvesebb ujévi ajándék családoknak. Naponta frissen vágott, hízott kacsa, poulard, pulyka és sticai kárpapok, valamint hízott kamra és lörött fázának, 82-ozomból és gerincz kímélve, pörkölt vadászó. Kapható: Géczy Ferencznel, Budapest, IV., Városház-tér 2. sz. és központi vásárocsarnok 44-45. sz.

Dr. LASZKY LAJOS, Belégzési-intézete; mell-, gége-, torok- és orrbetegeknek, astmatikusoknak. Rencel 11-1-ig és 2-4-ig. BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 6.

Czerny Tanningene-je a legjobb festőszer hajnak és szakálnak. Általánosan maradó, egyszerűen alkalmazható, sötét-szöke, barna és fekete színekben. Ára 2 frt 50 kr.

Czerny keleti rózsateje gyengéd úde ifjúságu. finom, tisztá arczbírt kölcsönöz, mely más szer által el nem érhető. Balzsamozapon hozzá 80 kr. Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható.

ANTON J. CZERNY, BÉCS XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (szját ház). Főraktár: I. Wallfischgasse 5. Székiúdes azonnal, utánvétel 5 fton felül megrendelések csomagolási költség nélkül és ezenfelül postadíjmentesen küldetnek. Leírások és használati utasítások az összes Czerny-féle készítményekről kivétel nélkül ingyen és bérmentve. Baktár Budapest: Tóth József utca 12. és Egger A. Flj. Váci-körut 17. Csak akkor valódi, ha Anton J. Czerny névvel van ellátva, más visszautasítandó. (167)

Alkalmas ujévi ajándékok: Legújabb divatu levélpapírok, családi cassották (Family Box), emlékkönyvek, naplók, albumok, irókészletek, nap-tárak, diszes jegyzőkönyvek, papír-, broncz- és celluloid-dísz tárgyak. Karácsony-fadísz-ujdonságok. Képeskönyvek legnagyobb választéka. SÁROSI ADOLF, papirkereskedésében, Budapest, V., Nádor-utca 20. 100 db. lithografált névjegy 1.20 frt., 2 soros 1.40., 3 soros 1.60 frt. — Ajánlott kiadás 30 kr.

Grand Restaurant PLASTICON Budapest, Andrassy-ut 69. sz. A székestő, legelőgansabb és legkényelmesebb nagyvendéglője Francia étterem, nagy sörözőterem. XIV. Lajos korabeli mintára berendezett tálkért, mely egyenaga is látványosságot képez. Kétféle magyar és francia konyha. Dréher-féle és piláni sörök, valamint a legjobb minőségű bel- és külföldi borok kímélve, külön termek. — Fontos és elő-zékeny kiszolgálás. — Mérsékelt árak.

Legjobb Karácsonyi és ujévi ajándék!! 1.000.000 nyerhető

HOERLE HARRY bankházában, Budapest, VIII., Kerepesi-ut 39. csekély 4 frtért vásárolt sorsjeggyel. Minden második sorsjeggynek nyernie kell. Vidéki rendelések azonnal elintéztetnek. Huzás már 1898. január 4-én.

Különbön elsajátított szakismeretek és hosszú gyakorlat alapján készítek modern stílusban kárpitos- és díszítési munkákat. Független díszítés, terem díszítések stb. kiváló ízléssel eszközöltetnek. Magamat a n. é. közönség kegyes pártfogásába ajánlvá, maradtam kitűnő tisztelettel. SZILÁGYI ZSIGMOND, kárpitos és díszítő. Budapest, VII., Dohány-utca 68. (Kertész-utca sarkán.)

Külön bejárata elegánsan berendezett nagy utcza szoba azonnal kiadó. VII. ker., Erzsébet-körut 26.

Több os. és kir. szab. tulajdonosa. SCHWALB KÁLMÁN Budapest, VII., Izabella-utca 76. sz. Elvállal épület-borgany díszítményeket, léghozs- és vízvezetési munkákat, különlegességek fürdőszobákban. Készít vidéken vízvezetéseket, osztorozást, szagtalan árnyékszékereket, fürdőszobákat és székfűtőket a legelőgabb kivitelben. Ajánlatokat terv szerint elfogad.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. kir. Operaház	Víg Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kispesti Színház
Hétfő	—	—	—	Szöke Katalin	A varázsgyűrű	A kikapós patikárius	—
Kedd	—	—	—	Államtitkárur	A kukta-kisasszony	A gésák	—
Szerda	—	—	—	Szöke Katalin	A varázsgyűrű	Ijúság	—
Osztörtök d. u.	—	—	—	Trilby	A peleskei nótárius	A kikapós patikárius	—
Este	—	—	—	Szöke Katalin	Náni	A gésák	—
Péntek	—	—	—	Coullisset ur	A varázsgyűrű	A kikapós patikárius	—
Szombat	—	—	—	Szöke Katalin	A kukta-kisasszony	Menyecske kisasszony	—
Vasárnap d. u.	—	—	—	Trilby	Ezer év	A kikapós patikárius	—
Este	—	—	—	Coullisset ur	Az ördög mátkája	Menyecske kisasszony	—

A szépség titka!

Hölgyek

százerei fiatal, viruló arcszínüket a már évtizedek óta általánosan ismert, Párisban, dr. Lajosse hírneves udvari orvos által feltalált és kedvelt RAVISSANTE-különlegességeknek köszönik.

Ezeknek használatánál az arczór, nyak, karok és kezek gyönyörű szépek lesznek, a bőr finomná válik és a fiatalos zománczával bír.

A fölséges zománcz alatt eltűnnek a himlőhelyek, szeplők, anyajegy, a ránczos arc simává lesz. Minden hölgy arca vakító szép és finom marad.

Ezek az egyedüli, minden tekintetben ártatlan különlegességek, melyek használata után a hölgyek mosakodhatnak, anélkül, hogy csodálatos hatása a bőrre nézve eltűnnek.

Egy eredeti kisebb üveg Ravissante (nappali használatra, elegendő 3 hónapra) 1.50

Eredeti nagy üveg (elegendő 6 hónapra) 2.50 (három árnyalatban: hófehér, rózsaszínű és testszínű (rachel))

Ravissante-arcpor (Poudre-Ravissante — Lejosse — Páris) 60 kr. és 1 frtos eredet dobozokban 8 árnyalatban: szőkeknék, hófehér) rózsaszínű és testszín (Rachel barnáknak).

RAVISSANTE-szappan drbja 80 kr. Az összes pipere-szappanokat felülmulja.

A valódi RAVISSANTE-különlegességek a kezek ápolásához és az arc azonnali szépítéséhez különösen ajánlatok; hatásuk felülmulja a forgalomban levő összes hasonló ugynevezett szépítőszereket, megérdemlik tehát a kimagasló tulajdonságainál fogva, hogy egyetlen család mosdószatán se hiányozzanak.

E különlegességek csodás hatásáért teljes garanciát vállalunk.

Számtalan köszönő és elismerő-levelünk van a legfelsőbb körökből és csakis a diszkréció tiltja azok közzétételét.

Kapható nagyban és kicsinyben valódi minőségben a következő gyógyszertárakban:

TÖRÖK JÓZSEF, Király-utca; Török Sándor, Andrássy-ut; Molnár és Moser, Koronaherczeg-utca.

Naponta postai szállítás a legnagyobb diszkréció mellett.

Értéktelen utánzásoktól óvakodjunk.

Eight Cycle kerékpárok
 (142) *
American Cycle Store
 *
 Budapest, Andrássy-ut 48.

Polzer C. és Társa
 cs. és kir. udvari szállítók.
 Budapest, Gizella-tér 5.
 a Haas-palota átellenében.
 Ajánlja
 tűzbiztos és betörésmentes
pénzszekrényeit,
 pánczélatételeit, pánczélszekrényeit, pánczéltresszorjait a legújabb szisztéma szerint, valamint ékszerállványokat berendezéssel, kazettákat, másolópréseket a legutányosabb árakon.
Árjegyzékek ingyen.

Az őszi könyvpiacz ujdonságai!
Flammarion Camille. A csillag-világ osodái. Népszerű csillagászatban és az égboltozat egyetemes leírása. Teljes kiadás. Fordította Zempléni P. Gyula. 2 díszes kiállítású vastos kötet több mint 30 ivnyi terjedelemben. Művészi kivitelű ábrákkal, csillagászati térképpel stb. stb. **Ára 1 frt 50 kr. Díszes kötésben. 2 frt 50 kr.**
 A „Fővárosi Lapok” bírálatá e műről kivonatban:
 A csillag-világ csodái (Népszerű csillagászatban) cím alatt, a magyar könyvpiacz és a magyar olvasó közönség *Flammarion Camille*-nek, a francia költő csillagásznak legújabb munkájához, melynek első kiadása teljesen elfogyott, ismét hozzájut. Vass József könyvkereskedésénél (Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 38.) illeti a dícséret, hogy e nagyszabású és a világtudományban páradanul álló művet mindenki által hozzáférhetővé teszi, mert a két kötetes, romok illusztrációkkal díszített műnek árát oly olcsóra szabta, hogy *Flammarion* e könyve most igazán közkinccsé válhatik. Külön dícséretet feleltet e könyvre pazarolnunk. *Flammarion* nevével jól ismeri közönségünk. Tudományos költőművek ezek, melyek lelkiinkre, szívünkre és elménkre egyformán hatnak. Gyönyörű regények, melyeknek olvasásánál ábrándokba merülünk, elgondolkozunk: az ismeretlen világokon, amelyeknek rejtelmeibe a francia tudós bevezet és közéletünk számára elszállunk oda, ahová a véges ember soha el nem juthat. A csodák világa, a csillagok világa, a terepítés nagy műve nyúlik meg előtűnik végtelenségében, minden szépségével és ragyogásával. A fordítást, a legújabb francia kiadás nyomán, Zempléni P. Gyula vezette, ki ugyane szerzőnek *Urania* című művét is átültette irodalmunkba. A fordítónak régismert jó neve forróság arra is, hogy az eredetinek minden szépségét megtaláljuk a fordításban. A két kötet ára 1 frt 50 kr.
Gutius humoros történelmi karcolatait. Elegáns kiállítású kötet, sikerült művészi címképpel. **Ára 1 frt.**
Heltai Jenő. A hét sötét esztendő. Regény. A „Kató” genialis szerzőjének legelső regénye, mely az egész magyar olvasóközönség kíváncsiságát felkeltette és nagy sikertörténettel fogadtattott. A regény meséje olyan érdekes és az író elbeszélő tehetség oly fényesen jut érvényre a kedvelt költő szer első, de igazán mestori regényében, hogy teljesen meghódította a nagyközönséget. A könyv címlapját *Márk Lajos* romok rajza díszíti. **Ára 1 frt.**
 Az összeg előleges beklüldése mellett. — Kimarított árjegyzéket **leszállított áru könyvekről** bérmentve küldök.
VASS JÓZSEF könyvkereskedése és mintá-antiquárius Budapest, VII., Erzsébet-körút 38.

Előfizetések és Hirdetések felvételnek lapunk kiadó-hivatalában, VIII. József-körút 65. szám, és főközlötünkben V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

76134/V/I szám.
Verseny tárgyalási hirdetmény.
 Az újdéki folyammérnöki hivatal felügyelője alatt levő Duna-szakaszon u. n. buláni kanyar szükséges partbiztosítási munkálatok végrehajtásának, nevezetesen 47.600 m² földleásásnak, 29240 m² partburkolatnak, 18360 m² kavicságyzatnak és 36720 m² II. oszt. kőből létesítendő kőhányásnak vállalati uton való biztosítása céljából **1898. évi január 24-én déli 12 órakor** a földmívelésügyi m. kir. minisztériumban, nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.
 A vállalatot szabályozó szerződési minta, általános és részletes feltételek, tervek és egyéb tájékoztató adatok az újdéki m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
 A vállalati összeg 50/0-nak megfelelő bántépénynek készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban a budapesti kir. központi állampénztárnál történő letételét igazoló állampénztári elismervénnyel felszerelt ajánlatok a jelzett napon d. e. 1/2 12 óráig Oherelli Károly, kir. tanácsos, segédhivatali főigazgatóhoz (földmívelésügyi miniszteri palota földszint 8. sz.) nyújthatók be.
 Kelt Budapesten, 1897. évi december hó 17-én.
 Földmívelésügyi m. kir. miniszter.

AZ ÜSTÖKÖS
ATTILA kerékpáriskola József-körút 36.
 tólan áti magáraerre elfogad kerékpárokat. Ez az egyetlen, legnagyobb, fedett, villamosvilágítással ellátott és fűtött kerékpáriskola. A kerékpározás a téli hónapokon át mechanikai készülékekkel elsajátítható és gyakorolható. A helyiség naponta 7 órától reggel egész este 8 óráig nyitva van.
 Kretschmár E. és Társa kerékpárművek r. t. Reichenberger Károly.

a legrégebb, legkedveltebb magyar elcslap.
 Szerkeszti: **SZABÓ ENDRE.**
 Megjelenik minden héten **tömördek képpel.**
 Tartalma: Szatírák, humorezzkek, kronikás adomák, Mújkos-kalandok, politikai karrikaturák, illusztrált adomák, tréfás versek stb.
 Előfizetési ára: **negyedévre 2 forint.**
 Kladohivatal: V., Kálmán-utca 2. sz., „Pallas”-nyomda.
 Akik már most előfizetnek, azok utólag ingyen kapják az „Erdős”-t, vagyis előfizetők csak 1898. január hó elsajától számítatnak.

Május, június, július, augusztus, szeptember és október hónapokban 14 napra.

Budapest.**Páris.****Magyarok társas kirándulása az****1900. évi Párisi Világkiállításra.**

Ezen kulturális mozgalom programjának pontos kivitelét, valamint a befolyt összegek kezelését ellenőrzi a köv. bizottság:

Elnök: Toroczko-Szt. György Thorozkay Viktor báró, a főrendiház titkára.
 Dr. Barthos Andor miniszteri s. titkár, a vasúti tisztiképző tanfolyam tanára.
 Dr. Gerenday György pénzügymin. titkár, a „Magyar Athletikai Club” alelnöke.
 Igmándy Mihály író, a „Foncière” pesti biztosító intézet osztályfőnöke.
 K. Jónás Ödön ügyvetemi tanár, országgyűlési képviselő.
 Dr. Kovács Gyula kir. tanácsos, egyetemi m. tanár, a magyar kereskedelmi muzeum igazgatója.

Molnár Viktor min. osztály-tanácsos a vall. és közokt. minisztériumban.
 Sacellary Mihály min. osztály-tanácsos a m. kir. belügyminisztériumban.
 Dr. Schubert Emil kir. törvényszéki bíró.
 Sturm Albert a „Budapesti Tudósító” tulajdonosa és főszerkesztője.
 Urányi Imre országgyűlési képviselő.
 Dr. Várady Antal az orsz. nagy. szin. akadémia igazgatója, a Nemzeti Színház dramaturgia, az „Ország Világ” főszerkesztője.

Egy jegy ára 250 forint. — Fizetendő 8 forintos havi vagy 24 forintos negyedévi részletekben.

Igazgató: SOMOGYI NÁNDOR, Budapest, Erzsébet-körút 48. szám, I. emelet.

A befizetések kizárólag a **Belvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaságnál**, (részvénytőke 2,500.000 forint.)

„BUDAPEST—PÁRIS” Magyarok társas kirándulása az 1900. évi Párisi Világkiállításra.
 Igazgató: SOMOGYI NÁNDOR Budapest, Erzsébet-körút 48. I. em.

Belépési nyilatkozat.

Alulírott ezennel nyilatkozatom, hogy a közzétett prospectus alapján fenti vállalat által rendezendő társas utazásban részt veszek és kötelezem magamat egy részvételi jegyért **250 forint** — **kr** a folyó hótól kezdve **frt** — **kr** havi—negyed—félévi részletekben (a m. kir. postatakarékpénztár útján) a **Belvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság** pénztárához Budapestben (Koronaherceg-utca 3.) az 1900. évi január hó végéig befizetni.

Az utazásban való részvétel hónapját jogomban áll az 1900. évi január végéig megállapítani, ugyancsak jegyemet másra átruházhatom, avagy az utazástól visszaléphetek. Utóbbi esetben a vállalat a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság a részvételi díj egy tizedrészének levonását a befizetett összeget visszafizetni tartozik.

Ezen időpontra túl visszalépésnek helye ugyan nincs, de az ellenőrző-bizottság méltányos esetben jogosítva van a szabálytól eltérni.

Végül tudomásul veszem, hogy úgy uton, mint 8 napig Párisban a programnak megfelelő teljesen szabad utazást, podgyárt, lakást, ételmezt, közlekedést, szórakozási és létszékben való részvételi jegyemet a megállapított összegért díjtalanul kapom. 1898. évben belépés esetén 200 frtot fizetek. Az elmaradt részletekből — 10 frt pótdíjat az utolsó részlettel fizetendő.

Lakhely : 1898. hó _____ n.
 Név és állás : _____

Budapest, Koronaherceg-utca 3. szám

készpénzben, vagy a m. kir. postatakarékpénztár útján eszközlendő. A takarékpénztár kezeli a befizetett összegeket és ugyanott adatik ki a programban foglalt szolgáltatásokról szóló **részvételi jegy**.**Párisi százas fogadó-bizottság. Hölgy-bizottság. Jók, művészek százas bizottsága.**

Jelentkezések az igazgatósághoz: Budapest, VII., Erzsébet-körút 48. sz. I. em. Intézendők. A chequek, melyekkel a befizetések portómentesen intézhetők a Belvárosi Takarékpénztár Részvény-Társasághoz, díjtalanul küldetnek meg.

Az 1897. évben beléptek 250 frtot, az 1898-ban belépők 260 frtot fizetnek.

Kényelmes utazás (csak nappal).
 Szabad podgyász,
 Elsőrendű étkezés uton is.
 Egy nap Münchenben.
 Ünnepeles fogadtatás.
 Kényelmes szobák. Bérkocsik.

Kis csoportok, művelt vezetők.
 Kiállítás, látványosságok.
 Színházak, mulatók jegyei.
 Saint-Cloud-Versailles.
 Kongresszusok.
 Magyar orvosok, balesetbiztosítás.

Visszatérés 6 héten belül Svájcra át megszakítható.

Akadályoztatás esetén a jegy másra átruházható vagy a befizetett összeg egy csekély levonással visszatéríthetik.

Részletes illusztrált prospectust az igazgatóság kívánatra küld.**Magyarország Párisban.**

Nehéz lenne itt felsorolni sokaságát azoknak a testületeknek, a melyek már eddig is bejelentették a párisi kiállításban való részvételüket. A mozgalom bejárta az egész országot és mindenütt aktuálissá tette a kirándulást; olyan arányokban, a minővé nemcsak hazánkban, de másutt sem adódik példa. Törvényhatóságok, testületek, egyesületek, kaszinók foglalkoztak már a kirándulási mozgalommal, a melyben az egész magyarság nemzeti megnyilatkozását látván, bejelentették csatlakozásukat. A vidéki centrumokban társadalmi alapon szervezkednek a bizottságok, élükön a legfelsőbb rétegekkel. A Budapest—Páris gyönyörű plakátjával tele az ország és nincs már egyetlen vidék sem hazánkban, a hol a mottó ne lenne az:

— Fel Párisba! ...

Az elsőrangú és jelentőséggel teli testületek között a legelsők egyike a **képviselőház volt**, melynek kebelében a mozgalom érdeklődést keltett s a folyosókon sokat beszélnek a dologról, s majd tíz tagú külön bizottság alakult a ház tagjai közül, mely rendező-bizottságunkkal karöltve, megteremtette a lépéseket a mozgalom propagálása iránt. A ház ama tagjai, kik a rendezésben közreműködnek: **Tonnyvessy Ferencz, Szentiványi Árpád, Molnár Antal, Mészáros Lajos, Lónyay István, Hentaller Lajos, Lukács Gyula, Nyegre László, dr. Molnár Ferencz, Okolicsányi László és Bernáth Béla.** Háznapjai hivatalban folynak a jelentkezések a képviselők különvontára.

Az otthoni trójk és hírlapírók köre, mely október elején Rákosi Jenő elnöklése alatt választmányi ülést tartván, köszönettel vette tudomásul a Budapest-Páris meghívását. Elhatározta, hogy a kiránduláson részt vesz és kimo. ta, hogy a kör tagjai sorából jelentkezőket öt tag képviseli a Budapest-Páris rendező-bizottságban. A választmány határozatát a felhívással kapcsolatban közzétették a hírlapírók körének hivatalos lapjában is.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága értesítette a Budapest—Páris intézőségét, hogy a kirándulást a hivatalos lapjában ajánlja tisztviselőinek.

A vasutasok megfelelő szabadságidőt kapnak a kirándulás folyamán, szabadjegyük ellenértéke pedig levonatik a befizetendő összegből.

Az Országos Nemzeti Szövetség Herczegh Mihály egyetemi rektor elnöklése alatt tartott igazgatósági ülésén csatlakozott a Budapest—Páris mozgalomhoz. Moleghangu körlevelet intéznek az egyesület tagjaihoz a mozgalomhoz való csatlakozás érdekében s az egyesület kirándulóinak a szövetséget nemzeti magyar hálta rendez Párisban a kirándulás alatt.

Az országos magyar béke-egyesület felhívást intézett tagjaihoz a Budapest-Páris kiránduláshoz való csatlakozás iránt. A béke-egyesület kirándulása a 11-ik nemzetközi békekongresszus és az interparlamentaris békekongresszus idejében lesz s az egyesület tagjai résztvesznek ugy e tanácskozásokon, valamint megtekintik a nemzetközi békekiallítását. A béke-egyesület tagjai sorában rendkívül nagy az érdeklődés a kirándulás iránt. Az egyesület vezéralakjai közül eddig a többi közt Türr tábornok, Suttner Berta báróné, dr. Kemény Ferencz, dr. Szilágyi Aurél, dr. Vámbéry Ármin, Kácsor Lipót írták alá a felhívást.

A párisi bizottsága is alakulóban van Budapest-Párisnak. Előn **Bertha Sándor**, kiváló magyar hazánkia és **Borosnyány Nándor**, az ismert jeles író, állnak a párisi mozgalomnak, azt a célt tűzte ki, hogy a magyarok imponans fogadtatásban részesüljenek Párisba érkezésükkor s hogy ott tartózkodásuk idején mentől fejlettebbé tegyék a párisi napokat minden magyar kiránduló előtt. Érdekes, hogy a Budapest-Páris mozgalma iránt nemcsak a párisi magyarok, hanem a francia magyar-barátok is melegen érdeklődnek hogy viszonyozzák azt a szívélyességgel, amelyet a tavalyi millenniumi kiállítás alatt a magyarok részéről tapasztaltak.

A Budapest-Páris igazgatója, Somogyi Nándor hazaérkezett hosszabb tartózkodás után Párisból, ahol a kiállítás igazgatóságával tárgyalt, a magyar kirándulóknak adandó kedvezmények ügyében. Az illetékes tényleg nagy örömet keltett a magyar részről megindult mozgalom, s teljes biztosítást nyújtott arra nézve, hogy a legnagyobb előzékenységre számíthatnak a magyar vendégek.

Borosnyány Nándor nagyszabású művet ír Párisról és a kiállításról. A művet annak idején a Bu-

dapest-Páris adja ki, addig pedig részletben fogja el lapjában közölni.

Budapest-Páris hatása a külföldön Európa minden országából jöttek már tudakozódások a mozgalom szervezéséről, a kiállítás osztrák osztrálya kormánybiztosának, Exner udvari tanácsosnak még pedig annyira megtetszett a budapesti szervezet, hogy Somogyi Nándor terveit némelyre fordította és öhaját nyilvánította Ausztriában is hasonló mozgalom keletkezésének. Ez csakugyan Bécsben is megtörtént a mozgalom szervezése, **Plyvet** báró elnöklése alatt a császárváros legelőkelőbb és legnevesebb ténylegének részvételével. A bécsi mozgalom Somogyi Nándor igazgatói terveit szerinti a **Schuegger és társa féle világhírű utazási vállalat**, a francia államvasutak képviselője, viszi keresztül.

A nagyváradi bizottság, mely kimondta, csatlakozását a Budapest-Páris mozgalomhoz, rendkívül nagy arányokban szervezkedik. A nagyváradi előkészületek élén a bizottság elnöke, dr. Bulyovszky József polgármester és titkára, a kiváló buzgalmu dr. Sarkady Lajos kereskedelemi és iparkamarai titkár és a város előkelőseiből alakult nagybizottság áll.

Szeged városa, melyet még a hála érzete is köt a francia nemzethez, emlékére annak a bazár-ünnepnek, melyet annak idején a francziák a szegedi árvízkarosultak javára rendeztek, ezt az emlékeztető szintje kegyelettel rója le a francia nemzet iránt az 1900-iki kiállítás. A városban Pálffy Viktor elnöklése alatt nagyszabású mozgalom indítottak meg, melynek célja a francziák ünnepe iránt való érdeklődés felkeltése és mennél nagyobb számú kiránduló csapat toborzása, hogy a hála és kegyelet kifejezése minél impozánsabb legyen. A mozgalom hozott a Budapest-Páris-hoz. A bizottság akciója Szeged város egész közönségében rendkívül érdeklődést kelt, úgy, hogy nagy arányú kirándulás van külsőben. A bizottság tagjai Szeged város legelőkelőbb polgáraitól állanak.

Magyarország-Párisban a czime a Budapest-Páris hivatalos lapjának. Az új szépirodalmi folyóirat irásban és képen bemutatja Párist a magyar közönségnek és folytonos érintkezési kapcsolatot tart fenn a Budapest Páris és kiránduló közönsége közt. Az új lap főszerkesztője **Ószi Kornél**, kiadója Somogyi Nándor.